

HACC YOLU GÜZERGÂHI VE MASRAFI (KARA YOLU, 1253/1837)

*Doç. Dr. Münir ATALAR**

Başbakanlık Arşivinde mevcut bulunan ve Surre Emini tarafından hac yolculuğu esnasında, gidiş ve dönüşte vukubulan yolculuk masraflarının kaleme alındığı bir deftere¹ dayanarak, Surre-i Hümayûn Alayı'nın 1253/1837 yılına ait Mekke'ye gidiş, dönüş ve yolculuk masraflarını ortaya koymaya çalışacağız. Sözünü ettiğimiz masraf defteri, *Başbakanlık Arşivi, Hattı-ı Hümayûn* tasnifi, 48. 306/B'de kayıtlı olup, 1253/1837 yılına aittir. Defter, 27x75 cm ölçüsünde ve 8 varak olup, işlek bir rik'a ile yazılmıştır. Defterin başı ve sonu tam olup, şöyle başlamaktadır;

"Surre-i Hümayûn emâneti, uhde-i bendegâneme ihâle ve ihsân buyurulduğu andan, Mekke-i Mükerrreme'ye vusûl ve Mahall-i Mübâreke'den Der-saâdet'e duhûl-i ubeydâneme değîn, bi'l-cümle vukûbulan masraf defteridir ki, bervech-i âtî zikr olunur. Sene: 1253/1837.

Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi, Surre Emini olan kişi ismini mütevâzî ifâdelerle gizlemiştir. Kezâ defterin sonunda da benzer ifâdeler kullanarak ismini belirtmemiştir. "Uhde-i âcizânem, vusul-i çâkerîme" gibi. Ancak, Dar-i Şûrâ-yı Bâb-ı Âlî'nin; bu defterin tetkiki münasebetiyle tanzim ettiği, 1254 tarihli mazbata (tutanak) sını dikkatle incelediğimizde bu meçhul Surre Emini'nin tesbit etmek imkânına kavuştuk. Sözünü ettiğimiz mazbatada Surre Emini'nin isminin geçtiği kısım şu şekildedir:

"Ma'lûm-ı âlî buyurulduğu üzere geçende (yani 1253 yılı kasdediliyor) Surre-i Hümayûn Emanetinin tevcihi istidâtına dâir Mâbeyn-i Hümayûn eminlerine ötedenberu i'tâ olunmakta olan harcırah, geçen sene 1000 kise akçeye iblağ olunmuş ise de *Halil Kâmilî*

* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm Tarihi Anabilim Dalı.
1. BA., HH., No: 48306/B, (1253/1837).

Ağa bendelerinin ifadesine nazaran, harcırah-ı mezkurun vefâ etmiyerek, ağa-yı mûmâileyhin masârıfı biraz fazlası vukûbulmuş ve keyfiyeti bilinmek üzere kendüsünden bir kıt'a defter taleb olunmuş olduğundan bahisle, takdîminde mikdarı anlaşılacak icâb ider ise..."². Halil Kâmilî ismi, aynı mazbatanın başka bir yerinde daha geçmektedir. Böylece Surre Emîni'nin ismi açıklık kazanmış olmaktadır.

Kartal'dan hareket edene değin yani Sirkeci-üsküdar-Kartal arasında yapılan masrafların genel yekûnu:281.297,5 kuruştur. Bu yekûnu oluşturan masraf kalemlerinden bazılarını, yalnızca ismen şöylece sıralamak mümkündür: Çeşitli görevlilere verilen ücretler, hasırlı şişe, şem', şem-i asel, fener, hediyelik çakı, bar-gîr (yani beygir), enfiye kutusu, şerif hazretlerine yelpaze, Urban çocuklarına verilmek üzere alınan yalancı yüzük, yazma yemeni, kelle şekeri, mathara, Der-i Aliyye'den hareket günü ber-mu'tâd tabh olunan pilâv ve zerde, hekim eczası (2 sandık), sabun, elbise, rânda verilmek için ihramlık alınan Amerikan bezi, tenbegü (nargile ile içilen nebat) kahve, duhân (tütün), na'l ve mih, çadır ve ester (katır), kaşar peyniri, sucuk, pastırma, hediyelik alınan saat, hil'at ve kürk, ak-kâmbaşından ayrıca istikrâ (kirâ) olunan binek ve yol hayvanân ücreti, Der-i Saadet'den çıkıncaya kadar kayık ücretleri ve hamâliyeler ve saire.

"Kartal'dan hareket eden Surre Alayı, Şam'a kadar at, kadir, veya merkeplerle giderler, orada (Şam'da) deveye binerlerdi. İstanbul Mekke arasındaki yol, yayalar ve binek hayvanları için henüz bir güzergâh (pist, hat) halinde idi"³.

Kartal'dan hareket eden Surre Alayı'nın, bir başka deyişle Hacc Kervanı'nın Mekke'ye gidişte, şu güzergâhı tâkib ettiğini görmekteyiz:

Kartal-Gekbûze (Gebze)-İznikmîd (İznik)-Sabanca-Akhisar-Lefke (Osmaneli)-Vezirhan-Söğüd-Eskişehir-Seyyidgâzi-Hüsrev Paşa Hanı-Bayat-Bolavadin-İshaklu-Akşehir-Ilgun-Lâdik-Konya-Şevmere-İsmail-Karapınar-Ereğli-Ulukışla-Nîkhan-Gülek Boğazı-Kuzulu Hanı-Kütüklü-Adana-Misis-kurt Kulağı-Payas Balan (Belen)-Antakya Hacı Paşa Mezra'ası-Şuğul (Şuğur olması gerekir)-

2. BA., HH., 48306/A (1254/1838).

3. Victor Berrad, *Le Sultan, L'Islam et Les Puissances* (Constantinople- La Mecgue-Bağdad). Paris, 1907, s. 98.

Madik Kal'ası-Hama-Hums-İki Kapulu Han-Nebk (Benik)-Kudeyfe-Şâm-ı Şerîf-Muzayrib-Ma'an-Âsî Hurma-Pulka-i Mu'azzama-Vâlîde Kuyusu-Fahleteyn-Hediyye Eşmesi-Medîne-i Münevvere-Cudeyre-Bedr-i Huneyn-Râbiğ ve Mekk-i Mükerreme⁴.

Böylece Hac kâfilesi Mekke'ye kadar 54 menzilde konaklamış, bunların altısında çeşitli sebeplerle kalınmıştır: İznikmîd, Konya, Adana ve Antakya'da ikişer gün, Şam'da 31 gün; Mekke'de 19 gün. Şam'da bu kadar kalış, Ramazan ayını orada geçirmek içindi. Mekke'de kalış ise, Haccın edâsı için gerekli idi.

Dönüşte de takip edilen güzergâhın aynı olduğunu görüyoruz. Ancak beş menzile daha işaret edilmiştir: Hân-ı Kusayra, Hân-ı Karamut, İskenderun, Ramazan Oğlu Yaylası ve Tahta Köprü gibi. Ayrıca, dönüşte beytûbet olunan (oturulan, gecelenen) yerler ve günleri değişiklik arz etmektedir. Şöyle ki: Medine'de 3 gün, Şam'da 17 gün, Hama, Antakya, Adana, Ereğli, Eskişehir ve İznik-

4. Yeniçere Ağası Kapukıran Mehmed Paşa (Bkz. *Sicilli-i Osmânî*, c. IV, s. 254: öl. 1184/1770-71)'nın divan kâtiplerinden Mehmed Emin isminde bir zât tarafından yazılmış olması muhtemel bulunan bir küçük *Risale*, İstanbul'dan Şam' a ve oradan Medine'ye kadar olan menzilleri, saati mesafeleri ile kayıd ve zikretmektedir. Risalenin künyesi: Mehmed Emin, *Mezâzil-i Hacc-ı Şerif*, 1175/1762-63 (18X14 cm., divanî kırması ile, 10,5 cm uzunluğu, 11 str.), Türkçe 38 bk. (Bkz.: *TSMK, Türkçe Yazmalar Kataloğu*. c. I, s. 464, No:1405) Abdurrahman Hibri Efendi (1012-1069/1604-1659), 1041/1632 yılında yaptığı Hacc dolayısıyla, dönüşünde yolda gördükleriyle, haccın menasikini anlatmak için kaleme aldığı *Menâsik-i Mesâlik*, 10 Bâb ve 1 Tetimme ile tertip edilmiştir. Bu eserde: Hacca gidiş ve dönüşte yollar ve uğranılan yerler (Edirne-İstanbul-Şam-Mekke) hakkında geniş bilgi verilme ve hacc menâsiki bütün teferruatı ile anlatılmaktadır. Bir seyahatname niteliğini taşımaktadır. İki menzil arasındaki mesafenin saat tutarı gösterilmiştir. Daha geniş bilgi için bkz.: Abdurrahman Hibri, *Menâsik-i Mesâlik*, Yayımlayan: Sevim İlgürel, 3 bölümde tamamlanmıştır: I- *Tarih Enst. Der.* Sayı: 6, Ekim 1975, s.111-128; II-*Tar-Der.*, Sayı:30, Mart 1976, s. 55-72; III- *Tar. Der.*, Sayı: 31, Mart 1977, s. 127-162. Eserin aslı, İst. Süleymaniyye Ktb., Lalâ İsmail Hacc yolu ve risalete geçen diğer yer isimlerini metnin sonuna eklediği bir harita üzerinde göstermiştir.

Evliya Çelebi, 1058/1648 yılı sonundaki ilk Suriye seyahatinde Şam-İstanbul yolunu anlatmaktadır (Bkz.: E. Çelebi, *Seyahatname*, c. III, s.).

Ayrıca, Şam-Medine, Medine-Mekke arasındaki merhaleleri gösteren Cûdî'nin, bir *Manzûme*'si için bkz.: Süleymaniye Ktb. (Hacı Mahmud Efd.). No: 4886/2, 53-70 bk., 17 st., 208x140;155x90 mm, Nesih, Hafız Osman, 1218/1803, Aynı risalenin 70/b yaprağın-dan itibaren, İstanbul-Şam arasındaki konak yerleri ve ziyaretleri gösterilmiştir.

Yine Şam-Medine-Mekke arasındaki konak yerlerinin isimleri ve mezilleri arasındaki mesafelerinin saat tutarları için bk.: E. Sabri, *Mi'âtü'l-Haremeyn*, (*Ceziretü'l-Arah*), c. III, s. 235-244.

Medine'den Mekke'ye dört çeşit yol vardı: 1- Sultânî yolu, 2- Sofrâ yolu, 3- Fenâ Yolu, 4- Şark yolu, (Bkz. sel-Hac Hafız Davud, *Hac Rehberi*, s. 27-28); eskiden Mekke'den Medine'ye deve ile giden hacıların genel olarak takip ettikleri yol ve duraklar için bkz. E. Sabri, *Mer'âtü'l-Ceziretü'l-Arah*, s. 223-227 ve Prof. Dr. Neşet Çağatay, *İslâm öncesi Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, Ank. Üniv. Basımevi, Ankara 1982 (4. bsm.) s. 96 (dip-not no: 170).

mid'de ikişer gün kalınmıştır. Böylece hacca gidiş ve dönüşte menzillerde kalınan gün sayısı: Gidişte 58 gün ve dönüşte 32 gün olmak üzere cem'an 90 günü bulmaktadır.

Bu defterde iki menzil arasındaki mesafenin saat tutarı gösterilmemiş, menziller arası hareket, vusûl ve ayrılış tarihleri (saat veya gün olarak) maalesef verilmemiştir. Bu bakımdan, bu deftere göre, menziller arası mesâfeler; gidiş dönüş; veya gidiş-dönüş süreleri hakkında bilgi vermek imkânından mahrumuz⁵.

Defter, Hac kâfilesi için her konakta ne gibi yiyecek maddesi, hayvan yemi, hediyelik eşya ve zarurî ihtiyaç maddeleri satın alındığını bunların miktarlarını, birim fiyatlarını ve harcanan paranın tutarını (yani kısmî yekûnleri) ihtivâ etmektedir. Bu maddelerden bazıları şunlardır: Beksimed, beygir, hediyelik boğcalar, bulgur, çizme, erz (erüz: pirinç), ferâce (kadınların çarşaftan önce sokakta giydikleri üstlük), hatab (odun), kandil, katran, kelle şeker, kömür, lahm (et), mahfe levâzimâtı, mercimek, mes pâbuş, nân (ekmek), nohud, pabûş, revgan, revgan-ı (sâde, zeyt), saman, serzevât, soğan, su tulumu, şa'îr (arpa) tulum levâzimâtı. Farklı değerlerde hil'at ve kürkler.

Defterde, gidişin ve dönüşün ayrı ayrı harcamalarının yekûnu belirtilmemiş, her menzildeki günlük harcamaları gösteren kısmî yekûnler verilmiş, defter sonunda da gidiş-dönüş masrafı bir yekûnda gösterilmiştir. Bizim hesaplarımıza göre bu kabile, Kartal'dan Mekke'ye varışına kadar 390.845 kuruş harcamıştır. ancak

5. Ancak diğer bazı eserlere dayanarak, eskiden İstanbul-Mekke arasındaki mesafenin, ne kadar zamanda alındığını söylemek mümkündür. Meselâ, Hacı Mehmed Edib'in 1093/1682'de yazmış olduğu *Menâsik-i Hacc* kitabı, Osmanlı İmparatorluğunda çok popüler olan Türkçe kitaplardan birisidir. Bir çeşit pratik Hac Rehberi'dir. 1000 adet olarak istinsah edilmiş veya basılmıştır. *Joanne Rehberi* gibi, hacılar bu kitabı, 1887 yılına değin İstanbul ile Kutsal şehirler arasında rehber olarak kullanmışlardır. İşte bu esere göre İstanbul-Şam arası yaya olarak 333,5 saat olup, 37 menzil ve 6 gecelenen yer mevcuttur. Şam-Mekke arası: 490 saattir. İstanbul-Mekke (gidiş-Dönüş): 823,5 saat 260 gün etmektedir ki, ay olarak 8,5 ay etmektedir. Bu sürenin içinde ibadet ve dinlenme için verilen duraklamalar vs. hepsi dahildir. (Bkz.: Victor Berrad, a.g.e., s. 98-99).

Bianchi, Mehmed Edib'in *Menâsik-i Hacc*'inin Fransızca bir tercümesini, Coğrafya Cemiyeti'nin yayınladığı "*Recueil de Voyages et de Memcires*" in ikinci cildinde vermiştir. ("*Étineraire de Constantinople la Nécgue*" *Rec. de Voyages et Nem. Soc. Geogr.* Paris. 1825, p. 30).

Şam-Medine-247 saat (37-38 gün) ve Medine-Mekke 186 saattir. (Bkz. E. Sabri *Cezireü'l-Arabs.* 242-244; Şam-Mekke-61 gündür. (Bkz. M.Z. Pakalın, *OTDİS.* c. II, s. 244), Ayrıcap Yenbu-Medine, Medine-Mekke, Cidde-Mekke, Mekke-Taif arasındaki yollar üzerinde konak yerlerinin adları ile bu konak yerlerinin birbirlerine olan uzaklıklarının saat olarak karşılığı için bkz. sel-Hacc H. Davud, *Hac Rehberi*, 1317, s. 126-129.

bu yekûna ber-mu'tâd Medîne ve Mekke'de verilmiş olan rub'iyyelerin⁶ fiyatları dahil değildir. Bu verilen rub'iyyelerin sayısı: Medine'de 254 ve Mekke'de 874 olmak üzere, toplam olarak 1128'dir.

Dönüş ise, yine hesaplarımıza göre 208.870,5 kuruş harcanmıştır. Ancak, burada bir hususu gözden kaçırmamak gerekir ki, o da şudur: Konya'da masraf hânesi sıfırdır. Ayrıca, Kolonya ile Hüsrev Paşa Hanı arasındaki 6 menzilin (ki bunlar sırayla; Lâdik, Ilgın, Akşehir, İshaklû, Bolvadin ve Bayat'tır) zikredilmeyip, masraflarının gösterilmeyişidir. Bu durumu defterdeki bir kayıt şöyle açıklığa kavuşturmaktadır:

"Konya'da hân-ı mezkûre (yeni Hüsrev Paşa Hanı) na gelince masârifât-ı icâbiyye, Konya vâlisi devletlû Hacı ali Paşa efendimiz tarafından ve Karahisar mütesellimi tarafından rü'yet olunmuştur" (varak: 8a).

Bu duruma göre, bu 7 menzilde (Konya dâhil) parasız olarak sağlanan yiyecek ve yem miktarı hayli yekûn tutulabilir. Biz bu yekûnu, karîne ile, gidişteki aynı 7 menzilin kısmî yekûnlarının birleşmesi olarak düşünebiliriz. O zaman, gidişte bu 7 menzilin masraf toplamı olan 7913 kuruşun dönüş masrafına katılması uygun olacaktır. Böylece hem dönüş masrafı bu nisbette yükselmiş olacak ki bu takdirde dönüş masrafı (216.783,5 kuruştur), hem de buna bağlı olarak genel yekûnun hakîkî vechesi ortaya çıkmış olacaktır.

Gidiş-dönüş masraflarının toplamı: 599.715,5 kuruş olup buna Kartal'dan hareketten evvelki masrafları da eklediğimiz zaman ortaya çıkan rakam, defterin sonunda gösterilen genel yekûnu 294,5 kuruş aşmaktadır⁷. Şöyleki: 208.870,5+281.297,5 =881.013; 881.013-718,5=284,5 kuruş.

Surre Emîni Halil Kamîli Ağa genel yekûnu defterin son varığında şöyle izah eder: "Derun-ı defterde terkim olunduğı vechle kilâr-ı Şam'dan ber-mu'tad virile-gelen ma'lûmü'l-aded su tulumları ve beksimad ve şa'irden başka masârfât-ı bendegânemün yekûnı 8 yük 80.718,5 guruşa bâli olup, derûn-ı defterde 75.000 guruşluk gösterilen eşya ve hayvânat,ı mevcûddan ez-gayr-ı telefât el-hâlet

6. Rub'iyye: Çeyrek altın demektir. Eskiden kullanılan bir altın liranın dörtte biridir.

7. Hesaplamada, genel yekûn ile mutabakat sağlanamaması, günlük hesaplarda bazı yanlışlıklar yapılmasından kaynaklanmıştır.

hâzini mevcut olanlardan ma'ada hediye olarak... Şimdi mevcut esb, ester ve eşyânun ve mubâyâ'a olunan eşyâ ve hayvanâtdan kezâlik bakıyyeleri bahâları 85.000 guruş tahmîn olunmağla, yekûn-ı mezkûrdan meblağ-ı mezbûr furû-nihâde (çıkarılmış olundukda, bâkî masârifâtun yekûnu 7 yük 95.718,5 guruş kalmış ve bu sene masârifâtı, sene-i mazîyeye kıyâs olmayûb, ötelerde zehâ'irin fiyatı gâlî (pahalı) bulunmuş mu'tâd, gayr-ı mu'tâd bahşîşât dahi bi'l-îcâb ziyâdece virülmüş ve hediyelek boğcalar ve hil'atler de a'lâca tanzim olunmuş olmağın masârifât-ı ma'lûme ziyâdece görünmüş idü-ğî îzâhen ifâdeye bâdî (sebep) olmuştur."

Yol boyu yapılan sarfiyatın muhtelif maddelere dağılışını göstermek isterdik. Yine yol boyunca tüketilen yiyecek, yem ısınma aydınlatma malzemelerinin miktarını bir tablo halinde göstermek mümkündür. Belli başlı maddelerin maksimum ve minimum fiyatları ile, yol boyunca ortalama fiyatları tesbit edebilirdi. Bazı önemli merkezlere göre fiyat değışiklikleri ele alınabilirdi. Bütün bu işlemlerin, konumuzu daha çok uzatacağı düşüncesiyle ilerideki çalışmalarımızda ele alacağımızı belirtmek isteriz.

Surre-i Hümâyûn emâneti uhde-i bendegâneme ihâle ve ihsân buyurulduğı andan, Mekke-i Mükerrreme'ye vusûl ve mahall-i mübârekeden Der-sâ'âdet'e duhûl-ı ubeydâneme değın bi'l-cümle vukûbulan masârifât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Sene: 1253(1937

- Ber-mu'tâd telhis ol tarafına	:	800 krş. ⁸
- Bab-ı âlîden gelen de'vetciye	:	1.600 krş. ⁹
- Surre-i hümâyûn kâtibi efendiye	:	1.500.- krş. ¹⁰
- Dâhiliye kâtibi efendi yamaklarına	:	2.000.- krş. ¹¹
- Hazîne-i âmireden alınan akçe için harc-ı vezne	:	317,5 krş.
- Ber-mutâd vezâ'if defteriyçün virülen	:	250.- krş. ¹²
- Harameyn tercümanı efendiye	:	1.500.- krş. ¹³

8.Bu sene aldırılmamış olduğundan bundan böyle dahî iktizâ etmeyeceğı.

9.Bu dahî

10. Sâye-i hazret-i mülûkânede maaşî olduğundan bu sene aldırılmayarak ba'de-izin dahî îcâb itmeyeceğı.

11. Bu dahî

12. Kezâlik bunun dahî maaşî olmak cihetiyle i'tâsı iktizâ itmeyeceğı

13. Bu dahî

- ve etbâ'ına	:	100.- krş. ¹⁴
- Bâ-pusula teşrîfâtî efendi tarafına	:	2.310.- krş. ¹⁵
- Akkambaşının tûğ-ı avâ'idi	:	666,5 krş.
- Zemzem-i şerif vazuyçün hasırlı şişe: 4 adet	:	80.- krş.
- Yol için alınan nühâs bâ-defter-i müfredât	:	5.337,5 krş.
- Şeml'-i asel	:	97.- krş.
- Şem'a	:	241,5 krş.
- Yol için alınan fenar	: 650-300	: 350.- krş. ¹⁶
- Mikrâs-ı mum	: 130- 80	: 50.- krş. ¹⁷
- Sebîl için tûs ve musluk	:	57,5 krş.
- Bayağı fincan ve zarf	:	148.- krş. ¹⁸
- Hediyelek İngilis-kârî çakı	:	452.- krş. ¹⁹
- Yol için alınan balta	:	96.- krş.
- Satır	:	30.- krş.
- Kır bar-gîr (beygir) : re's ^{19a} (adet)	:	552,5 krş.
- Kevgir ve Kepçe	:	38.- krş.
- Enfiye Kutusu	:	450.- krş.
- Şerif hazretlerine yelpaze ve muhafaza	:	485.- krş.
- Urban çocuklarına verilmek üzere alınan yalancı yüzük	:	350.- krş.
- Sâbûn-ı misk	:	80.- krş.
- Üsküdar kârî yemeni	:	275.- krş.
- Yazma yemeni	:	1.250.- krş.
- Alınan al- bâr-gîr, re's:1	:	1.500.- krş.
- Rahvar kır bâr-gîr, re's:1	:	2.400.- krş.

14. Bu dahî icâb itmeyeceği

15. Bu dahî

16. Ziyâde olduğundan 300 kuruş tenzil

17. Bunun dahî ziyâdeliğine binâ en 80 kuruş tenzil

18. Bi-lüzûm idüğü

19. Bu dahî zâ'id idüğü

- Diğer kır bârgîr, re's:2	: 4.000.- krş. ²⁰
- Yıldızlı levha ve sâde	: 272.- krş.
- Hazine muşam'ası	: 60.- krş.
- Tori (doru) rehvar bar-gir, re's:1	: 700.- krş. ²¹
- Al-bâr-gîr, re's:1	: 660.- krş. ²²
- Na'lbend (nalbant) takımına virilen	: 203.- krş.
- Kelle şekeri	: 185,5 krş.
- Al-bâr-gîr, re's:1	: 450.- krş.
- Kağıd, mürekkeb ve kalem ve rîk ve defterler	: 810.- krş.
- Mısmârre	: 1.935.- krş.
- Sîm işlemeli ve bayağı mathara	: 420.- krş.
- Kebîr ve sağır debba: 6 çift	: 1.200.- krş.
- Sofra-i meşin : 5 adet	: 15.- krş.
- Kebîr kahve kîsesi ve fincan kutusu	: 55.- krş.
- Der-i 'Aliyye'den hareket günü her mu'tâd tabh olunan pilav-zerde	: 2.750.- krş.
- Eđerlerin ta'mîriyçün alınan keçe	: 136.- krş.
- Kahve heğbesi, 1 adet	: 67.- krş.
- Sahara Kilidi, 40 adet	: 145.- krş.
- Yağız bar-gir, re's:1	: ²³
- Diğer alınan yağız bar-gir, re's:1	: 644.- krş. ²⁴
- Yol için alınan reçel ve şerbetlik şekeri, 135 kıyye:	945.- krş.
- Hekim eczâsı sandık, 2 adet	: 1.500.- krş.
- Mutyab gündeliği	: 1.264.- krş.
- Yol için alınan sabun: 10 kıyye	: 55.- krş.
- Al bar-gir re's:1	: 750.- krş. ²⁵

19a. Re's= aded demektir.

20. Bi-lüzûm idügi

21. Zâ'id idügi

22. Bu dahî

23. Zâ'id ve bî-lüzûm idügi

24. Bu dahî

25. Zâ'id ve bî-lüzûm oldığı

- Yol için alınan kahve, 62 kıyye : 597.- krş.
- Zahme tabkîr kolanı kuskum dizgin Itrâk-ı tarak sikke sâde kolan ve bâ-defter ber-ez-i mubâya'ât : 736,5 krş.
- Tevâbiât-ı çâkeriyye ve çâkerlerine bi'l-îçâb tanzim olunan elbise bahâ : 19.421.- krş.
- Etbâ ve kâtib ve âşçı ve sâyîsan ve harmendegân harcîrâhı ve mahiyân ve ba'zı etbâ' ve katibin hânelerine mu'ayyen mâhiyetleri bâ-defter-i müfredât : 33.415.-krş.
- Rabık'da virilmek için ihramlık alınan Amelikan bezi, 15 tob : 1.950.- krş.
- Yol için alınan tenbegü, 13 kıyye : 390.- krş.
- Yol için alınan duhân, 59 kıyye : 767.- krş.
- Kâv, 250 dirhem : 871,5 krş.
- Cânib-i Mîri'den virilen kebîr çadıra yapılan tozluk ve kendü çadırlarımızın ta'mîrâtı ve arıtmalar ve mücedded sûtûn ve sultâniyye bâdefter-i müfredât : 2.578,5 krş.
- İki aded taht-revân mevcûdumuz olmağla çukaları tecdid veboya ve yaldız ve ta'mîrât-ı sâ'ire ve kayışlar ta'mîri ve halka ve çemberler, bâ-def-ter-i müfredât masârifati : 2.113.- krş.
- Yol için alınan na'l ve mîh : 580.- krş.
- Zarob şiş, bornoz ağacı, sancak çubukları, meş'ale temirleri (demirleri), katırlara zincir ve kasa takımı vesâ'ir levâzımat Akkamân ve Haremendegânun perâkende masarifi : 968.- krş.
- Dâire-i çâkerînin eğerleri ve palan ta'mirleri ve dizgin ve başluk mübâya'ası. Bâ-defter-i müfredât : 2.063.- krş.
- Cânib-i mîriden virilen esterler ile mevcud esterânun semerleri ve çuka poşideleri ve levâzımatı sâ'ireleri bâ-defter-i müfredât : 3.186.- krş.
- Kaşar penâ'iri (peynirleri), sucuk ve pasdırma : 596.- krş.
- Yol için alınan şa'r, 340 kile : 2.040.- krş.
- Saman, 1695 kantar : 1.271.- krş.
- Revgan-ı sâde, 51 kıyye : 376.- krş.

- Beşiktaş'dan Surre-i Hümayûn alındığı gün bâ-defter-i müfredât virilen avâ'idât-ı mu'tâdiyye ve iksâ olunan hil'atler bahâları : 3.818.- krş.^{25a}
- Hediyelek alınan saat, 44 aded : 15.250.- krş.
- Mücevherli enfiye kutusu, 1 aded : 5.850.- krş.
- Hediyelek mücevherli ve sâde zarf, 3 aded : 6.850.- krş.
- Mücevherli imâme, 3 aded : 13.500.- krş.²⁶
- Der-i Sa'âdet'den Şâm-ı Şerîfe kadar 'akkâmâna virilen harcırah nefer-i reusû, 47 aded : 6.440.- krş.
- 'Akkâmbaşya ber-mu'tâd çâr-şâl-ı bahâ ve kundus kürk bedeli : 1.250.- krş.
- Seferünnas günü 'akkâmbaşya ve akkâmân ru'esâsına ilbas olunan hil'at bahası : 2.625.- krş.
- Aşçıbaşya hil'at, 1 aded : 295.- krş.
- Sâyis başya hil'at, 1 aded : 140.- krş.
- Üsküdar'da ber-mu'tâd ilbas olunan kukulata (başlık), 1 aded : 320.- krş.
- Du'acı efendiye ferâce, 1 aded : 320.- krş.
- Murad Molla Şeyhi Efendiye ber-mu'tâd : 140.- krş.
- Der-i Sa'âdet'den Şam-ı Şerîfe kadar beğlik esterân ve mevcud-ı esb ve esterânımdan başka 'akkâmbaşyadan istikrâ (kira) olunan binek ve yük hayvanatı ücreti, 93 aded : 25.575.- krş.
- Üsküdar'dan Şam-ı Şerîfe kadar binek hayvanların eğerleri ve semerleri ve palanları tahmil için istikrâ olunan bâr-kîr (beygir) re's:8 : 2.200.- krş.
- Der-i Sa'âdet'den çıkancaya kadar kayık ücretleri ve hamâliyeler vesâ'ir perâkende masârifat bi'l-hesâb : 3.650.- krş.

25a. Masarîfî zâ'ide idügünden i'tâsı icab etmeyeceği

26. Lüzûmu yoktur.

- Mevcûd esterân ve esbâne ve hurc ve çadır ve garâr ve malzeme-i sâ'ire Kıyemi ber-vech-i tahmin:	75.000-40.000	: 35.000.- krş. ²⁷
- Cısr-i Derben'de virilen mu'tâdiyye		: 300.- krş.
	YEKÛN:	281.297,5 krş.

- *Der-merhale-i KARTAL:*

Şa'r (arpa) : 67 aded ikel (ölçek)		: 247.- krş.
Nân (ekmek) : 250 aded		: 41.- krş.
Erz (pirinç) : 29 kıyye ²⁸		: 87,5 krş.
Revgan-ı sâde (sâde yağ): 7 kıyye		: 56.- krş.
Lahm (et): 7 kıyye		: 17,5 "
Masarifât-ı mütefarrika		: 65.- "
Voyvoda ağaya hil'at: 1 aded		: 295.- "
Nâib Efendiye hil'at: 1 aded		: 130.- "
	YEKÛN :	939.- krş.

- *Der-merhale-i GEGÛZE (Gebze):*

Erz (aşlı "Erüz"dür) :24 kıyye		: 122.- krş.
Revgan-ı sâde. 8 kıyye		: 48.- "
Nân: 200 aded		: 40.- "
Lahm: 15,5 kıyye		: 35.- "
Şa'r. 59 kıyye		: 147,5. "
Saman: 241 kıyye		: 40.- "
Hatab (odun)		: 20.- "
Masarifât-ı müteferrika		: 46.- "
Voyvoda ağaya hil'at: 1 aded		: 350.- "
Nâ'ib Efendiye hil'at: 1 aded		: 350.- "
	YEKÛN :	1.198,5 krş.

27. 35.000 krş. ile idhare olunacağına bînâ'en 40.000 krş.'ı tenzîl

28. Oğ ka, dörtyüz dirhem. 1262 gramı karşılar. Aslı "ûkıyye" ve "vukye"dır. Ferid DEVELİOĞLU, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ank., 1988, s. 621.

- Der-me rhale-i İZNİKMİD (Eyyâm: 2):

Erz: 44,5 kıyye	:	123,5 krş.
Revgan-ı sâde: 12 kıyye	:	84.- "
Lahm: 23,5 kıyye	:	48.- "
Nân: 554 aded	:	55,5 "
Şa'r: 110 kile	:	247,5 "
Saman: 345 kıyye	:	67.- "
Masarifat-ı Müteferrika	:	112.- "
Mütessellim Ağaya boğca: 1 aded	:	650.- "
A'yân Hacı Emin hane sâhibine boğca: 1 aded	:	650.- "
Mütessellim Beğden esb (at) getürene ber-kâ'ide (kaide üzere) hil'at: 1 aded	:	140.- "
YEKÛN :		2177.- krş.

- Der-merhale-i SABANCA (Sapanca):

Erz: 8,5 kıyye	:	27.- krş.
Revgan-ı sâde: 2,5 kıyye	:	25.- "
Nân: 234 aded	:	23,5 "
Şa'r: 50 aded (kile)	:	112,5 "
Saman: 172 kıyye	:	34.- "
Masarifat-ı Müteferrika	:	15.- "
YEKÛN :		237.- krş.

- Der-me rhale-i AKHİSAR:

Erz: 8 kıyye	:	24.- krş.
Revgan-ı sâde: 2 kıyye	:	16.- "
Nân: 130 aded	:	26.- "
Masarifat-ı Müteferrika	:	13.- "
YEKÛN :		79.- krş.

- Der-merhale-i LEFKE (Osmaneli):

Erz: 8 kıyye	:	24.- krş.
Revgan-ı sâde: 2,5 kıyye	:	22.- "

Nân: 170 aded	:	36.- "
Şa'r	:	35.- "
Saman: 220 kıyye	:	33,5 "
Masarifat-ı Müteferrika	:	13.- "
YEKÛN :		163,5 krş.

- Der-merhale-i SABANCA (Sapanca):

Bulgur: 10,5 kıyye	:	10,5 krş.
Revgan-ı sâde: 2,5 kıyye	:	22.- "
Nân: 110 aded	:	22.- "
Şa'r: 10 kile	:	70.- "
Saman: 105 kıyye	:	15.- "
Masarifat-ı Müteferrika	:	17,5 "
YEKÛN :		157.- "

- Der-merhale-i SÖĞÜD:

Bulgur: 15 kıyye	:	15.- krş.
Revgan-ı sâde: 4 kıyye	:	30.- "
Lahm: 3 kıyye	:	6.- "
Nân: 165 aded	:	33.- "
Şa'r: 7,5 kile	:	52.- "
Voyvoda ağaya boğça (bohça): 1 aded	:	650.- "
Naib efendiye boğça: 1 aded	:	195.- "
Kavsî ağaya bohca: 1 aded	:	195.- "
Hazreti Ertuğrul Türbe-i Şerîf'i türbedarlarına 2 adet biniş	:	260.- "
YEKÛN :		1.436.- krş.

- Der-merhale-i ESKİŞEHİR:

Masarifatı müteferrika 15 kuruş olub, küsûr masarifimiz, mütesellim Hacı Mehmed Beg, kendi matbahından idâre itmişdur.	:	15.- krş.
Müsellim ağaya boğça: 1 aded	:	650.- "
Naib efendiye boğça: 1 aded	:	175.- "
YEKÛN :		840.- krş.

- Der-merhale-i SEYİDGAZİ:

Bulgur: 12,5 kıyye	:	12,5 krş.
Revgan-ı sâde: 3 kıyye	:	19,5 "
Nân: 126 aded	:	31,5 "
Masarifat-ı müteferrika	:	23.- "
Voyvoda ağaya hil'at: 1 aded	:	140.- "
Naib efendiye biniş: 1 aded	:	130.- "
Müderris efendiye biniş: 1 aded	:	130.- "
Sâbık voyvodaya hil'at: 1 aded	:	130.- "
Şûcâ'uddin Şeyhi efendiye biniş: 1 aded	:	130.- "
Seyidgazi turbedârına biniş: 1 aded	:	130.- "
YEKÛN :		875,5 krş.

- Der-merhale-i HÛSREV PAŞA HANI :

Mahall-i mezbûrede masarifün cümlesi KARAHİSAR		
mutesellimi matbah ve anbarından rü'yet olunmuştur.		
Kaza ihtiyarına hil'at: 1 aded	:	130.- krş.
YEKÛN :		130.- krş.

- Der-merhale-i BAYAT:

Kezâlik mahall-i mezbûrede dahi masârifun cümlesi mütesellim-i		
mûmâ-ileyh tarafından rü'yet olunmuştur.		
Naib efendiye biniş: 1 aded	:	130.- krş.
Karye ihtiyarına hil'at: 1 aded	:	130.- "
Hâne sahibine hil'at: 1 aded	:	130.- "
YEKÛN :		390.-krş.

- Der-merhale-i BOLAVADİN:

42 kuruş masarif olub, yine kezâlık kusur-ı masârif mütesellim-i		
mûmâ-ileyh tarafından rü'yet olunmuştur.		
Voyvoda ağa'ya hil'at: 1 aded	:	130.- krş.
Naib efendiye biniş: 1 aded	:	130.- "
Müftü efendiye biniş: 1 aded	:	130.- "
Mütesellim Ağa'ya boğca: 1 aded	:	650.- "
YEKÛN :		1.082.-krş.

- Der-merhale-i İSHAKLU (Ishaklı):

30 kuruş masârif olub, kusûrını Hacı Ali Paşa Efendimizin kethüdâları virmiştir.

YEKÛN : 30.-krş.

- Der-merhale-i AKŞEHİR:

24,5 kuruş masârif olub, kûsûru, kezâlik kethüdâ-yı mir-i mümâileyh tarafından virülmüşdür. : 24,5 krş.

Mütesellim Ağa'ya boğca: 1 aded : 650.- krş.

Na'ib efendiye boğca: 1 aded : 175.- "

YEKÛN : 849,5krş.

- Der-merhale-i ILGUN (İlgın):

17,5 kuruş masarif olub kûsûru, kezalik kethüda-ı müşârün-ileyh tarafından virülmüşdür.

YEKÛN : 17,5 krş.

- Der-merhale-i LÂDİK:

Bulgur: 6 kıyye : 6.- krş.

Revgân-ı sâde: 3,5 kıyye : 17,5 "

Nân: 200 adet : 15.- "

Lahm: kıyye : 9.- "

Masarifat-ı müteferrika : 23.- "

Konak sâhibine hil'at: 1 aded : 130.- "

YEKÛN : 200,5 krş.

- Der-merhale-i KONYA (Beytütet eyyâm: 2):

Lahm: 11 kıyye : 15.- krş.

Yol için alınan mum: 22 kıyye : 66.- "

Masarifat-ı müteferrika : 37,5 "

(Kusu-ı masârifat müşârün ileyh tarafından virülmüşdür).

Müşârün-ileyhe ber-mu'tad takdim olunan boğca:

1 aded : 3500.- "

Mahdümları Beg efendiye boğca: 1 aded : 650.- "

Kethüdarları Efendi Hazretlerine boğca: 1 aded	:	650.- "
Diğer boğca: 1 aded	:	130.- "
Müşârün ileyh tarafına gelen üç re's ester getüren mirahurlarına virilen hil'at: 1 aded	:	295.- "
YEKÛN :		5343,5krş.

- Der- merhale-i ŞUMRA (Çumra):

Bulgur: 14,5 kıyye	:	14,5 krş.
Revgan-1 sâde: 4 kıyye	:	20.- "
Nân: 282 aded	:	20.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	44.- "
İntiyarine hil'at: laded	:	130.- "
Küsûr-1 masârifat müşârün-ileyh tarafından virülmüşdür		
YEKÛN :		228,5 krş.

- Der- merhale-i İSMİL:

Lahm: 8 kıyye	:	12.- krş.
Bulgur: 4 kıyye	:	4.- krş.
Revgan-1 sâde: 1,5 kıyye	:	9.- "
Erz: 1 kıyye	:	3.- "
Saman	:	40.- "
Karye ihtiyarına hil'at: 1 aded	:	130.- "
Küsûr-1 masârifat müşârün-ileyh tarafından virülmüşdür		
YEKÛN :		198.- krş.

- Der- merhale-i KARAPINAR:

Lahm: 8 kıyye	:	12.- krş.
Bulgur: 4 kıyye	:	4.- "
Revgan-1 Sade: 1,5 kıyye	:	9.- "
Saman: 1 kile	:	40.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	44.- "
Masarifat-1 sâire müşârün-ileyh tarafından virülmüşdür		
YEKÛN :		109.-krş-

- Der- merhale-i EREĞLİ (Konya):

Nan: 424 aded	:	42,5 krş.
Bulgur: 27,5 kıyye	:	34,5 "
Revganı sade: 7,5 kıyye	:	45.- "
Lahm: kıyye	:	9,5 "
Akkâmâna ikâmet için lahm: 10 kıyye	:	16.- "
Akkâman için üç günlük hân-bâhâ	:	51.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	64,5 "
<i>YEKÛN :</i>		263.-krş.

- Der- merhale-i ULUKIŞLA:

Lahm: 12 kıyye	:	24.- krş.
Şa'r-bahâ	:	140.- krş.
Saman: 1 aded	:	34.- "
Nân: 17 kıyye	:	17.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	32.- "
Müşarin-ileyh hazretlerinin terfik buyurdıkları Süleyman Beğ ma iyyetinde olan başı bozuk başbuğ-larına hil'at: 5 adet	:	1.730.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		1977.- krş.

- Der- merhale-i NİKHAN (Çiftehan):

Şa'îr ve saman ve deve ücretleri ve nân ve bulgur ve soğan ve masarifat-1 sâire	:	851.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		850.- krş.

- Der- merhale-i KÜLEK BOĞAZI:

Karantina mahallinde müddet-i ikâmetimizde olan masârîft-1 mücmel an-bâ-defter	:	15.750.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		15.750.- krş.

- Der- merhale-i KUZULU HANI:

Şa'r-bahâ	:	180.- krş.
Saman	:	32,5 "
<i>YEKÛN :</i>		212,5 krş.

- Der- merhale-i KÜTÜKLÜ:

Nân: 33 kıyye	:	33.- krş.
Revgan-1 Sade: 8 kıyye	:	96.- "
Şa'r-bahâ	:	110.- "
Saman	:	25.- "
Hatab ve çıra ve masârifat-1 müteferrika	:	322.- "
<i>YEKÛN :</i>		322.- krş.

- Der- merhale-i ADANA (Eyyam=2):

Nân: 247 kıyye	:	201,5 krş.
Lahm: 23 kıyye	:	54,5 "
Erz: 44 kıyye	:	132.- "
Revgan-1 sâde: 6 kıyye	:	75.- "
Şa'r-bahâ	:	260.- "
Saman	:	29.- "
Katran: 52 kıyye	:	208.- "
Yol için alınan lahm: 9 kıyye	:	21.- "
Erz: 50 kıyye	:	150.- "
Revgan-1 Sâde: 45 kıyye	:	540.- "
Şem'i revgan: 20 kıyye	:	180.- "
Sabun: 6,5 kıyye	:	52.- "
Masarifat-1 müteferrika yevmiye: 2 aded	:	139,5 "
Hekim (Hakim) efendiye bogca: 1 aded	:	650.- "
<i>YEKÛN :</i>		2.692,5 krş.

- Der- merhale-i MİSİS:

Bulgur: 31 kıyye	:	42,5 krş.
Lahm: 20 kıyye	:	40.- "
Şa'r-bahâ	:	102.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	54.- "
<i>YEKÛN :</i>		238,5 krş.

- Der- merhale-i KURTKULAĞI:

Şa'r-bahâ	:	180.- krş.
-----------	---	------------

Masarifat-1 müteferrika	:	51.- krş.
Adana'dan Kurt Kulağı'na delil başbuğuna hil'at 1 aded	:	295.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		526.- krş.
<i>- Der-merhale-i PAYAS:</i>		
Bulgur: 19 kıyye	:	32,5 krş.
Şa'r-bahâ	:	180.- "
Hatab ve Saman ve masârifat-sâ'ire	:	94.- "
Hızır Veli Efendiye hil'at: 1 aded	:	140.- "
<i>YEKÛN :</i>		446,5 krş.
<i>- Der-merhale-i BELEN:</i>		
Erz: 24 kıyye	:	63,5 krş.
Revğân-ı sade: 6 kıyye	:	60.- "
Hatab ve saman ve kömür ve masarifat-1 müteferrika:		39,5 "
<i>YEKÛN :</i>		163.- krş.
<i>- Der-merhale- i ANTAKYA:</i>		
Şa'r-baha	:	300.- krş.
Nân: 150 kıyye	:	120.- "
Erz: 55 kıyye	:	165.- "
Mum:5 kıyye	:	45.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	145.- "
Konak sahibine bogca: 1 aded	:	650.- "
Meczûb Efendi'ye ber-mû'tad hil'at:1 aded	:	140.- "
Mütesellim Çavuşuna boğca: 1 aded	:	75.- "
Efendi mûmâ-ileyhe İngiliz Şalı: 1 aded	:	18.- "
Mihmandar'a boğca: 1 aded	:	175.- "
<i>YEKÛN :</i>		1.833.- krş.
<i>- Der-merhale-i HACI PAŞA MEZRA'ASI:</i>		
Şa'r-baha	:	162.- krş.
Saman	:	25.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	50,5 "
<i>YEKÛN :</i>		237,5 krş.

- Der-merhale-i ŞUGUL:

Nân: 280 aded	:	70.- krş.
Erz.: 30 kıyye	:	90.- "
Revgan-ı sâde. 15 kıyye	:	220.- "
Şa'r bahâ	:	230.- "
Lahm: 16 kıyye	:	56,5 "
Masarifat-ı müteferrika	:	57.- "
ANTAKYA'dan ŞUGUL'a kadar gelen mihmandara hil'at : 1 aded	:	155.- "
Mütesellim vekiline boğca: 1 aded	:	275.- "
YEKÛN :		1.153,5 krş.

- Der-merhale-i HAMA:

Nân 10 kıyye	:	48.- krş.
Şa'r-bahâ	:	170.- "
Saman	:	40.- "
Lahm: 5 kıyya	:	17,5 "
Masarifat-ı müteferrika	:	65.- "
Hama-i mezkûrede oturak günü alınan nân: 60 kıyye:		57.- "
Erz: 116,5 kıyye	:	291,5 "
Lahm: 12 kıyye	:	42.- "
Revgan-ı sade: 50 kıyye	:	375.- "
Şa'r bahâ	:	175.- "
Saman	:	40.- "
Masarifat-ı müteferrika	:	152.- "
Mütesellim Ağa'ya boğca: 1 aded	:	650.- "
Tüfenkcibaşı ya hil'at: 1 aded	:	295.- "
Hâne sahibi Hacı Hasan Ağa'ya ber-mu'tâd boğca: 1 aded	:	175.- "
Biraderine ber-mu'tâd boğca: 1 aded	:	175.- "
YEKÛN :		2.768.- krş.

- Der-merhale-i HUMUS:

Nân: 60 kıyye	:	75.- krş.
Lahm: 6 kıyye	:	20.- "

Şa'r-bahâ	:	250.- "
Saman	:	27,5 "
Katran: 25 kıyye	:	125.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	111.- "
Mütesellim Ağa'ya bogca: 1 aded	:	650.- "
Tüfenkcibaşıya hil'at: 1 aded	:	295.- "
<i>YEKÛN :</i>		1.553,5 krş.

- Der- merhale-i İKİ KAPULU HAN:

Nân: 390 aded	:	95.- krş.
Lahm: 4 kıyye	:	16.- "
Şa'r-bahâ	:	180.- "
Saman:	:	34.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	28.- "
Merhale-i mezbur ağası Saleh Ağa'ya hil'at: 1 aded	:	295.- "
Birâderi Muhammed Ağa(ya) hil'at: 1 aded	:	295.- "
<i>YEKÛN :</i>		943.- krş.

- Der- merhale-i NİK:

Nân: 64 kıyye	:	112.- krş.
Şa'r-bahâ	:	220.- "
Saman	:	36.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	62,5 "
Nik-i mezbur Şeyh Efendi'ye hil'at: 1 aded	:	115.- "
<i>YEKÛN :</i>		545,5 krş.

- Der- merhale-i KUDEYFE:

Nân: 870 aded	:	87.- krş.
Lahm: 6,5 kıyye	:	20.- "
Şa'r-bahâ	:	245.- "
Saman	:	48.- "
Masarifat-1 müteferrika	:	59.- "
Tarik-i kadriyye'den Şeyh Mehmed Efendi'ye binış 1 aded	:	115.- "

Kudeyfe Şeyhi Efendiye biniş: 1 aded	:	115.- "
Şeyh-i Sani konak sâhibine biniş: 1 aded	:	115.- "
YEKÛN :		804.- krş.

- *Der-merhale-i ŞAM-I ŞERİF: fi-15 N(Ramazan) sene 253 eyyam:31*

Nân: 450 kıyye	:	565,5 krş.
Lahm: 290 kıyye	:	870.- "
Erz: 372,5 kıyye	:	1.077,5 "
Revgan-ı Sade: 84,5 kıyye	:	698.- "
'Asel: 40 kıyye	:	183,5 "
Şem'-i revgan: 28,5 kıyye	:	205.- "
Kömür: 5,5 aded kantar	:	141.- "
Hatab	:	241.- "
Şa'r-bahâ	:	5.190.- "
Saman	:	780.- "
Sepzevât ve masarifat-ı müteferrika	:	778.- "
'an-gürre-i Şevvâl		
Nân: 5400 kıyye	:	779.- "
Lahm: 91,5 kıyye	:	263,5 "
Erz: 225,5 kıyye	:	628,5 "
Revgan-ı zeyt: 17,5 kıyye	:	120.- "
Şem'-i revgan: 12 kıyye	:	72.- "
Dakîk-i hâş: 30 kıyye	:	83,5 "
Hatab	:	191,5 "
Kömür: 898 kıyye	:	386.- "
Konuk için alınan hasır	:	176.- "
Şa'r-bahâ	:	3.139,5 "
Saman	:	272,5 "
Masarifat-ı müteferrika	:	566,5 "
Şam-ı Şerif'de tarik-i çöl için alınan kahve: 94 kıyye:	:	1.225.- "
Şerif Paşa Hazretlerine boğca: 1 aded	:	3.750.- "
Mütesellim Hâfız Beğ'e boğca: 1 aded	:	1.250.- "
Molla Efendi Hazretlerine boğca: 1 aded	:	1.250.- "

A'lâ şalı: 2 aded tob	:	700.- "
Müfti Efendiye boğca: 1 aded	:	1.050.- "
Nakibü'l-Eşrâf Efendi Hazretlerine boğca: 1 aded	:	1.050.- "
Defter-dâr Efendi Hazretlerine boğca: 1 aded	:	650.- "
Kılar emini ağaya boğca: 1 aded	:	650.- "
Rûznâmce-i efendi hazretlerine boğca: 1 aded	:	650.- "
Mahkeme Başkatibi efendiye boğca: 1 aded	:	650.- "
Hazine Katibi zâde Ali Ağa'ya boğca: 1 aded	:	775.- "
Mûmâ-ileyhin yigenlerine boğca: 1 aded	:	300.- "
Şerif Paşa hazinedarı Ağa hazretlerine boğca: 1 aded:	:	650.- "
Muavin Râşid efendiye boğca: 1 aded	:	650.- "
Vilayet tüfekçibaşısına boğca: 1 aded:	:	355.- "
Kuş Başıya hil'at: 1 aded	:	500.- "
Delil başıya hil'at: 1 aded	:	500.- "
Surre tercümanı Seyyid Muhyiddin Efendiye boğca:		
1 aded	:	255.- "
Mûma-ileyhe hil'at: 1 aded	:	250.- "
Def'aten hil'at-bahâ nâmıyle	:	610.- "
Biraderi efendiye hil'at: 1 aded	:	250.- "
Kudeyveli Şeyh Mehmed efendiye hil'at: 1 aded	:	160.- "
Camii-i Emeviyye muvakkitine biniş: 1 aded	:	110.- "
Şeyh Ali Hızır efendiye biniş: 1 aded	:	110.- "
Mûmâ ileyhe entari: 1 aded	:	87,5 "
Şeyh Süleyman Bağdadi efendiye biniş: 1 aded	:	110.- "
Kırklar şeyhi efendiye biniş: 1 aded	:	110.- "
Mevlevi Şeyhi Efendiye çuka ferace: 1 aded	:	150.- "
İç çukadarı Râşid efendiye boğca: 1 aded	:	650.- "
Kabâki-zâde'ye boğca: 1 aded	:	650.- "
Huccac topcu başısı Hacı Mehmed Ağa'ya hil'at:		
1 aded	:	310.- "
Mûmâ-ı leyhe Şam'da ve yolda ve Mina'da 1000 kuruşdan ziyâde atıyye virilur ise de burada tahrir olunmadı.		
Havai fişenkçi başıya hil'at: 1 aded	:	150.- "

Bu mûmâ-ileyhe dahî yolda aralık aralık bahşış virilir.

Çıplak Şeyh Sâlih efendiye biniş: 1 aded	:	350.- "
meşlah ²⁹ : 1		
Tatar ağasına hil'at: 1 aded	:	500.- "
muhasibeci efendiye hil'at: 1 aded	:	175.- "
Şeyhu'l-Harem-i esbâk Amberağa tevâ-biinden Kayseriye'li Hacı İbrahim Efendi hizmette bulun- mağla ber-mudâd virilen boğca: 1 aded	:	175.- "
Ve Hil'at bahâ olarak mûmâ-ileyhe virilen	:	300.- "
Alemdâr-ı Resul-ı Hudâ turbedarı Naim Efendi'ye biniş: 1 aded	:	115.- "
Esdakâ-yı duâ-guyân devlet-i aliyyeden Camii-i Emeviye'de dersiam Bülbül efendi Hazretlerine boğca ve hil'at baha: 1 aded	:	600.- "
Hüccac kılavuzuna biniş: 1 aded	:	115.- "
Fenâr ağası çavuşuna hil'ât: 1 aded	:	295.- "
Konak Kapucusuna hil'at: 1 aded	:	95.- "
Konak sahibi Rustem Efendi merhûmun haremine ve tevabiine hediyeelik	:	1.450.- "
Şâm-ı Şerif'ten hareketimizden baş mukaviime ko- nan surh samur kürk: 1 aded	:	1.200.- "
Mukavvim-i Sâniye hil'at: 1 aded	:	500.- "
Mukavvim-i Sâlise hil'at :1 aded	:	295.- "
Mukavvim-i Erbaa hil'at: 1 aded	:	295.- "
Baş mukavvim akkambaşına hil'at:1 aded	:	150.- "
Devecisine hil'at: 1 aded	:	115.- "
Akkambaşıya çarşal ve kuntuş samur kürk bedeli	:	1.250.- "
Mûmâ-ileyhe hil'at: 1 aded	:	500.- "
Mehter başıya hil'at: 1 aded	:	295.- "
Tahterevâncı başıya hil'at: 1 aded	:	295.- "
Diğer tahterevâncı başıya hil'at: 1 aded	:	295.- "

29. Meşlah, altı üstü bir olan ve kol yerine yarıkları bulunan bir çeşit giyecek (Maşlah). F. Develioğlu, *Lugat*, s. 754.

Hazineci başıya hil'at: 1 aded	:	295.- "
Odacıbaşıya hil'at: 1 aded	:	140.- "
Meşâleci başıya hil'at: 1 aded	:	140.- "
Saka başıya hil'at: 1 aded	:	140.- "
Ber-mûcib-i emr-i âli virülegelen 70 re's devenin ücreti (beheri: 350)	:	
	<i>YEKÛN</i> :	24.500.-krş.

Mahfe: 26 çift

Bir mahfenin seferü'n-nâs 3000 kuruş ise de yük de-
vesi mezkûr 70 deveden idâre olunduğundan da be-

her mahfe için virilen ücret: 2.100 : 54.600.-krş.

Akkâmânâ ve mahfe-keşân'a ve ruesân nefer: 90

aded ve harcırahları : 15.350.- "

Mahfelere ber-mûtâd parça daha : 640.- "

Tarik-i çöl için alınan beksimet: 25. kantar : 11.250.- "

Has beksimet: 1,5 kantar : 900.- "

Dakik has: 50 kıyye : 75.- "

Erz: 2250,5 kıyye : 6.297,5 "

Revgân-ı Sade:232,5 kıyye : 1.918.- "

Soğan: 309 kıyye : 77.- "

Revgan-ı zeyt: 142,5 kıyye : 855.- "

Katran: 550 kıyye : 1.650.- "

Nohud: 50 aded (rub') : 200.- "

Mercimek: 50 aded (rub') : 175.- "

Tuz: 32 aded (rub') : 56.- "

Şem-i asel: 50 kıyye : 1.166,5 "

Şem-i revgan: 126 kıyye : 630.- "

Çöl için alınan sefer-i arrâde: 10 aded : 4.100.- "

Şâm-ı Şerif'de mübâya'a olunan mahfe: 26 çift : 2.340.- "

Mahfe örtüsü bahası: 26 aded : 2.015.- "

Mahfe kayışı: 26 aded : 260.- "

Mahfe için kinnab: 26 aded : 52.- "

Mübâya'â olunan kırbe: 50 aded : 1.950.- "

Müsta'mel kırbe: 125 aded	:	1.500.- "
Selâtin-i Acemiyye: 1 çift	:	122.- "
Kırbe tuhfesi: 150 ad ed	:	37,5 "
Keçi tulumu: 14 aded	:	140.- "
Çuval: 59 çift	:	1.642.- "
Mahfeler için kece: 49	:	1.380.- "
Mübâya'a olunan kendir ve urgan ve sicim ve kinnab 402,5 kıyye	:	1.888,5 "
Şam-ı Şerifâde alınan tori bârgiri 1 aded (re's)	:	850.- "
Beytül-Mal'cıdan alınan tori bârgîr: 1 aded (re's)	:	1.550.- "
Hazîne kâtibi zâdeden alınan torî bârgîr: 1 aded (re's)	:	3.000.- "
Hacı Mansur'dan alınan bir bârgîr: 1 aded (re's)	:	500.- "
Medine'li Hacı Mehmed Efendi'den alınan kır bârgîr 1 aded (re's)	:	625.- "
Kabakî-zâdeden alınan esb: 1 aded (re's)	:	3.000.- "
Mumâ-ileyh yediyle Abdullah Beg'den alınan kır bârgîr: 1 aded (re's)	:	3.500.- "
Palânıyla alınan al bârgîr: 1 aded (re's)	:	850.- "
Çöl için alınan kandil: 250 aded	:	150.- "
Tulumlar için alınan meşin: 10 deste (1 deste=10 aded):	:	600.- "
Cedîd tulumlarûn ağızlarını (n) dikilmesine	:	225.- "
Şam'da terk olunan hareminde me'kûlât, meşrûbât bâhaları	:	1.100.- "
Nuhâs hûnî ve saplı tas	:	100.- "
Tulumlar için ıhlamur ipleri sagir ve kebir. 195 aded	:	306.- "
Şam'da 31 gün ikâmedde hayvânâtun âhur kiraları ve konakdan başka etbâ'un konak icârı	:	927.- "
Şam'da terk olunan za'if hayvânâtun 5 günlük yem bahâsı	:	290.- "
Şam'da alınan kebir musta'mel sahân: 3 çift	:	200.- "
Şam'dan Muzeyrîb'e kadar hâricden deve kirâsı	:	960.- "
YEKÛN :		206.122.- krş.

- Der-merhale-i MÜZEYRİB:

Alınan kışrâ'l aded (re's)	:	600.- krş.
Şamdan Müzeyrib'e kadar 4 gün zarfında me'kûlât, meşrubat ve şa'r ve saman: 4 aded	:	1.575.- "
Müzeyrib'den 7 gün ikâmetimizde ekser zehâ'ir mevcud olmağla masârifât-ı müteferrika	:	350.- "
Benî Sencer şeyhlerine ez-gayr-i 'atiyye iksâ olunan hil'at ve ba'zı eşya bahâ	:	1.882.- "
<i>YEKÛN:</i>	:	4.607.- krş.

- Der-merhale-i MA'AN:

Kal'â-i mezbûr Îsâ'ya şemseli âl çuka kerâke ve bi- raderine vesâirine iksâ olunan hil'at bahâları (ez-gayr-i 'atiyye)	:	616,5 krş.
Müzeyrib'den Ma'an'a kadar her bir zehâ'irimiz mevcûd olmağla masarifat-ı müteferrika	:	270.- "
<i>YEKÛN:</i>	:	886,5krş.

- Der-merhale-i HURMA:

Mahalli mezbûr şeyhine ve biraderine virilen hil'at ve eşyâ-ı sâire bahâ (ez-gayr-i 'atiyye)	:	637.- krş.
Egre şeyhlerinden şeyh Mahmud'a virilen hil'ât:1 aded	:	500.- "
Ma'an'dan Âsî Hurma'ya kadar 8 günün zarfında her bir zehâ'irimiz mevcud olmağla masârifât-ı mütefer- rika	:	350.- "
<i>YEKÛN:</i>	:	1.487.- krş.

- Der-merhale-i PULKA'-i MU'ZZAMA:

Revgan-ı sâde: 9,5 kıyye	:	190.- krş.
Kezâlik Âsî Hurma'dan mahall-i mezkûre kadar me'kûlât, meşrûbât	:	133,5 "
<i>YEKÛN:</i>	:	323,5krş.

- Der-merhale-i VALİDE KUYUSU:

Şa'r: 7 aded (irdeb)	:	1.204.- krş.
	<i>YEKÛN :</i>	1.204.- krş.

- Der-merhale-i HEDİYYE EŞMESİ:

Mahalli mezbûrede Medine-i Münevvere'den istikbâle gelen iki nefer efendilere ve berâber gelen 38 nefere virilen 'atiyyeden mâ'âda iksâ olunan hil'at

	:	590.- krş.
	<i>YEKÛN :</i>	590.- krş.

- Der-merhale-i MEDİNE-İ MÜNEVVERE:

Mahall-i mezbûrede sarf ve tarîk-ı çöl için alınan

revgan-ı sâde: 174 aded (batman)	:	1.044.- krş.
Erz: 400 kıyye	:	966.- "
Şa'r: 19 aded (irdeb)	:	32.172.- "
Mahall-i mezbûrede 3 gün ikametimizde masarifat-ı müteferrika	:	232.- "
Şeyhül-harem-i Nebevî Devletlû Paşa hazretlerine a'lâ boğca ve ilâve olunan hediyeinin bahası	:	6.690.- "
Delîl başı Şeyh Mustafa efendiye boğca ve çuka ferâce bahâsı ve atiyye-i mu'tâdiyesi	:	613.- "
Müftî-zâde Mehmed Emin ve Satı Efendi Hazretlerine boğca: 1 aded	:	
Mûmâ-ileyhe a'lâ çuka ferâce: 1 aded	:	
Vegâir ilâve olunan eşyâ bahâsı	:	776.- "
Vesati-zâde Ahmed Efendi'ye 50 aded (rubiiyye) ³⁰	:	
Mahkeme Başkatibi Efendi'ye çuka ferâce: 12 aded	:	140.- "
Kâtib-i sultanı efendiye bol yenli kakume kürk: 1 adet (ez-gayr-i 'atiyye)	:	500.- "
Cevâli Katibi Efendiye boğca: 1 aded	:	250.- "
Mûmâ ileyhe çuka ferâce: 1 aded (ez-gayr-ı 'atiyye)	:	140.- "
Muhammed Şeref İbn Zeyn en-Neccar'a: 1 aded biniş	:	

30. Rubiiyye. (a.i) Çeyrek altın, (eskiden) kullanılan bir altın liranın dörtte biri. (F. Develioğlu. *Lugat*, s. 1076)

	15 aded (rubiiyye)	:	
Semâverî-zâde Seyyid Ahmed efendiye ferace:			
1 aded		:	130.- "
	20 aded (rubiiyye)	:	
Dağistanî-zâde Seyyid Ahmed Efendiye: Çuka ferace			
1 aded		:	130.- "
	20 aded (rubiiyye)	:	
Hazinedâr-ı Harem-i Nabevî Ağa hazretlerine bağca			
vesair		:	300.- "
Sayretî-zâde reis ibn.Ömer Efendiye çuka ferace:1		:	130.- "
aded	10 aded (rubiiyye)	:	
Şemâî-zâde Muhammed Emin Efendiye boğca vesair		:	297.- "
Haremeyh Müdür-ü Devletlû Şerif Bey Hazretlerine			
virilen hediyeinin bahâsı		:	5.590.- "
Sabıkan Reisi'l-hatîb-i Harem-i Nebevî Ebu'n-Nasr			
Efendiye ferace: 1 aded		:	130.- "
	10 aded (rubiiyye)	:	
Şeyhü'l-Ferraşın Ber'i-zâde İsmail Efendi Hazretlerine			
boğca: 1 aded		:	350.- "
Çuka ferace: 1 aded		:	130.- "
30 aded (rubiiyye)		:	
Biraderlerine: 20 aded (rubiiyye)		:	
Şeyh Abdu'l-Hasan Ker'i Efendi Hazretlerine: Ferace			
1 aded		:	130.- "
	14 aded (rubiiyye)	:	
Fer' yolu Şeyhi Muhammed Nasur Efendiye Hil'at:1			
aded		:	1.295.- "
Arz Katibi Efendiye Çuka Ferace: 1 aded		:	130.- "
Saretî-zâde Ahmed Efendi Müezzîn-i Harem-i Nebe-			
vî'ye biniş: 1 aded		:	130.- "
	10 aded (rubiiyye)	:	
Müderrisin'den faziletlû Kırımî Hoca Ömer Efendiye			
boğca: 1 aded ve eşyâ-ı Sâire bahâsı		:	794.- "
	YEKÛN :		26.219.- ³¹ krş.

31. Ber-Mutâd virilmüş olan rub'iyelerin fiyatları iş bu yekûne dahil olmamıştır.

- Der-merhale-i CUBEYRE:

Mahalli mezbur şeyhi efendi hazretlerine bermutâd

çuka ferace: 1 aded	:	250.- krş.
Boyama: 10 aded	:	80.- "
Cedid pabuc: 1 çift	:	22.- "
Cizme: 1 çift	:	23.- "

YEKÛN : 375.- krş.

- Der-merhale-i BEDR-İ HÜNEYN:

Şeyh-i cedd el-makâmîye ednâ çukâ, kerake: 1 aded	:	140.- krş.
Boyama: 10 aded	:	80.- "
Cizme: 1 çift	:	23.- "
Rub'iyye: 50 aded (rub'iyye)	:	
Medine'den Mekke-i Mükerrreme'ye kadar me'kûlât, meşrûbât bâ-cem'ihim olan masârifât	:	2.748.- "

YEKÛN : 2.991.-krş.

- Der-merhale-i RÂBIK:

Mahall-i mezbûrede tekrûnî Arablar için tekrar alınan

ihramluk: 540 aded (tob)	:	540.- krş.
--------------------------	---	------------

YEKÛN : 540.- krş.

*- Der-merhale-i MEKKE-İ MÜKERREME: (İkâmet-î eyyâm:19)*Şerif-i Mekke-i Mükerrreme seyâdetlu efendi hazret-
leriyçün virilen boğca ve eşya-i mu'tade-i sâ'ire

bahaları	:	2.671.- krş.
----------	---	--------------

Mekke muhâfızı hazretleriyçün boğca ve hediye-i

mu'tade-i sâire bahası	:	3.146.- "
------------------------	---	-----------

Muhafız vekili Emin Beğ hazretlerine boğca ve

eşyâ-ı sâire bahası	:	1.600.- "
---------------------	---	-----------

Molla efendi Hazretlerine boğca ve eşyâ-i sâ'ire

bahası	:	1.620.- "
--------	---	-----------

Nâ'ibü'l-Harem-i Mekke-i Mükerrreme Efendi Haz-

retlerine aġlâ sor ferace: 2 aded	:	300.- "
-----------------------------------	---	---------

Boğca: 1 aded	:	690.- "
Şâlî: 1 aded (tob)	:	280.- "
Bol yenli kâkum ³² kürk: 1 aded	:	550.- "
Taam kaşığı: 1 aded (deste)	:	130.- "
Hoşâb ^{32a} kaşığı: 1 aded (deste)	:	140.- "
Mahdumları Şeyh Osman Efendi'ye: 25 aded rub'yye		
Kerimesi Rukiyye'ye: 25 aded rubiyye		
saat bedeli diyerek	:	300.- "
Hane kirası	:	2.500.- "
Fâtih-i Beyt el-Harem Şeybî-zâde Efendi Hazret-		
lerine Kakum kürk: 1 aded	:	650.- "
Beyt-i şerif ziyâret olunduğu gice: 100 aded rubbiye		
Boğca: 1 aded	:	650.- "
Saat: 1 aded	:	300.- "
Kaşuk: 2 aded (deste)	:	260.- "
Terlik ve Pâpûş: 1 aded (çift)	:	17.- "
Kûçek (küçük) biraderlerine 14 aded (rub'iyye)		
Adamlarına 20 aded (rub'iyye)		
Tercüman Efendi'ye şâlî: 1 aded (tob)	:	180.- "
Çizme: 1 aded (çift)	:	23.- "
Mes-Pâpûş: 1 aded (çift)	:	22.- "
		30 aded (rub'iyye)
Refi'-zâde Cemâlüd-din Efendi Hazretlerine Çuka		
Biniş: 1 aded	:	130.- "
		50 aded (rub'iyye)
Boğca: 1 aded	:	250.- "
Şâlî: 1 aded (tob)	:	280.- "
Mes Pâpûş: 1 aded (çift)	:	22.- "
Çarık pâpûş: 1 aded (çift)	:	40.- "
Seybî-zâde Efendi'nin adamı, Kisve-i Beyt-i Şerif-i		
götürdükte virilen ferâce: 140 aded	:	140.- "

32. Kâkum: Kuzey bölgelerde yaşayan sansara benzer, siyah kuyruklu, derisi çok makbul bir hayvan; bu hayvanın postundan yapılan kürk. (F. Develioğlu, *Lugat*, s. 580_.

32a. Hoşar

Beraber gelen harem-i Şerif Ağalarına. 50 aded (rub'iyye)		
Hatib-i evvel efendiye kâkum kürk. 1 aded	:	450.- "
" sâni " sof ferâce: 1 aded	:	90.- "
" sâlis " " " : 1 aded	:	75.- "
Şerif Hazretlerinin baş çavuşuna hil'at bâhâ: 1 aded	:	90.- "
Seyyid Ali Efendi Ammi-zâde-i nâib el-Harem'e çuka ferace: 1 aded	:	130.- "
Abdülkadir bin Efendi kâyîn Nâib el-Hareme çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Şeyh Ömer İmam-ı Hanefia Efendi ammi-zâde-i mûmâ-ileyhe: 20 aded (rub'iyye)		
Hatib-i mescid İbrahim Müuti-zâde Muhammed Efendiye çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Ser-saka-i zemzem efendi hazretlerine boğca: 1 aded	:	255.- "
Şâlî 1 aded (tob)	:	230.- "
Mes pâpûş: 1 aded (çift)	:	22.- "
		20 aded (rub'iyye)
Enfiye: 1 kıyye	:	40.- "
Zemzem-i şerif şeyhi efendiye çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
		40 aded (rub'iyye)
Cevâlî kâti.i Yegânî efendiye: boğca: 1 aded	:	320.- "
Şeyh Süleyman Mîr-dâr efendiye çuka ferace: 1 aded	:	140.- "
Mîr-dâr el-müfahhir Şeyh Mustafa efendiye sof ferace 1 aded	:	80.- "
Delîl başı efendi hazretlerine bol yeñlü kâkûm kürk 1 aded	:	550.- "
Boğca: 1 aded	:	650.- "
Şâlî tob: 1 aded	:	280.- "
Terlik-pâpûş: 1 aded (çift)	:	36.- "
Kaşuk: 1 aded (deste)		
		50 aded (rub'iyye)
Delilbaşî Efendi-zâde Abdurrahman Efendi Hazret- lerine boğca: 1 aded	:	275.- "

Çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Terlik pâpûş: 1 aded (çift)	:	18.- "
Şâlî: 1 aded (tob)	:	280.- "
100 aded (rub'iyye)		
Mûmâ-ileyh hazretlerinin biraderlerine çuka ferâce		
1 aded	:	140.- "
Mahdûmlarına: 30 aded (rub'iyye)		
Şafiî İmam efendiye: 15 aded (rub'iyye)		
Ömer Abdu'rresûl efendinin kebir mahdûmları Abdur-		
resûl efendiye kâkûm kürk: 1 aded	:	450.- "
Çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Boğca: 1 aded	:	250.- "
Mürşid başıya hil'at bahâ: 1 aded	:	140.- "
Hanbelî müftisi ve imamı efendiye sof ferâce: 1 aded	:	75.- "
20 aded (rub'iyye)		
Ömer b. Abdurresûl efendinin kûçek mahdumları		
Abdülkerim Efendiye çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Hanefî İmâmı efendiye çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
20 aded (rub'iyye)		
Mina'da hatîb Seyyid Yahyâ efendiye çukha ferâce		
1 aded	:	140.- "
40 aded (rub'iyye)		
Mahdumları Seyyid Ahmed efendiye: 1 aded (biniş):		95.- "
Şeyh Ömer Feyzi-zâde imâm ve hatib-mescid el-Harem		
efendiye çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
Hadîdî-zâde hatîb ve imâm Mescid el-Haram Şeyh		
Abdul-Vehhâb efendiye: 20 aded (rub'iyye)		
Çâvûş el-Harem Şeyh Hüseyin b. Ah'a hil'at: 1 aded	:	140.- "
Beher yevm zemzem-i şerif getüren efendiye: 30 aded		
(rub'iyye)		
Halebî mücâvir-i Şerif ağmâ efendiye 1 aded (biniş):		95.- "
20 aded (rub'iyye)		
Şeyh Ali Mu'allim-i sıbyan-ı Halebî: 1 aded (biniş):		95.- "
20 aded (rub'iyye)		

Bevvâb Hacı Ömer Çelebi ve Halebî el-mücâvîr: 1 aded (biniş)	:	95.- "
10 aded (rub'iyye)		
Hacı Muhammed sancak-dar Halebî: 1 aded (biniş)	:	95.- "
20 aded (rub'iyye)		
Tab'hânevî Muhammed Çelebi ve Halebi: 20 aded (rub'iyye)		
10 aded (rub'iyye)		
Ders-i'âmdan faziletlû Arnâbut Ömera efendiye: çuka ferâce: 1 aded	:	140.- "
20 aded (rub'iyye)		
Ders-i âmdan faziletlû Hoca Uşakî efendiye: 1 aded boğca	:	175.- "
1 aded (biniş)	:	130.- "
Tâlâm kuşağı: 2 aded (deste)	:	30.- "
Şâlî: 1 aded (tob)	:	180.- "
Mes pâpûş: 1 aded (çift)	:	22.- "
50 aded (rub'iyye)		
Muhammed Emin Abdullah Refi' efendiye: 10 aded (rub'iyye)		
İhlâs-zâde Şeyh Ahmed Efendiye: 1 aded (biniş)	:	130.- "
10 aded (rub'iyye)		
Abdullah ibn Ahmed Refi'Efendiye: 1 aded biniş	:	130.- "
20 aded (rub'iyye)		
Muddet-i merkûmede mubâya'a olunan nân-ı azhiz: 3593 aded	:	1.796,5 "
Dakîk-i hâs-bahâ	:	85.- "
Mekke-i Mükerrreme'de ve yol için mubâya'a olunan sucuk, kahve: 50 kıyye	:	698,5 "
Mekke-i Mükerrreme'de sarf ve yol için mubâya'a olunan erz: 700 kıyye	:	1.400.- "
Revgan-ı sâde: 504 batman	:	2.076.- "
Mekke-i Mükerrreme'de sarf ve yol için mubâya'a olunan nan şa'r: 1534 aded (rub')	:	639,5 "
Hayvanlar için 19 gün zarfında mubâyâğa olunan		

kiyâh bahâ	:	1.150.- "
Müddet-i merkûmede sepzevât ve masârifât-ı müteferika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter	:	678.-"10 para
Mekke-i Mükerrerme'den Şâm-ı Şerif'e hîn-i 'avdetde ber-mu'tâd virilügelen 70 aded deve ücretleri	:	24.500.- "33
Cidde tarafından gönderilen âdemlerin ve bâzı eşya tahmillerine istikra olunan binek ve yük hayvanları ücretleriyle harcırâh ve masarifât-ı sâire bâ-defter	:	20.750.- "
Mekke-i Mükerrerme'den hin-i avdetde Şâm-ı Şerif'e kadar akkâmân ücretleri	:	6.540.- "
Mekke-i Mükerrerme'den hin-i avdetde istikrâ olunan mahfe ³⁴ : 5 çift, beheri 2.980.- krş.' (dan):	:	14.900.- "
Mekke-i Mükerrerme'den hin-i avdetde Râbık'da mübâya'a olunan şa'r-bahâ	:	1.500.- "
Bedr-i Hüneyn'de mübâya'a olunan şa'r-bahâ	:	1450.- "
Ber-minvâl-i muharrer mübâya'a olunan erzâk-ı râhiyemizden başka, beynel-Harameyn vâki olan masarifât-ı müteferrika bâ yed-i vekilharc bâ-defter	:	485.- "10para
YEKÛN:	:	94.313,5 ³⁵ krş.

- Der-merhale-i MEDİNE-İ MÜNEVVERE: (İkâmet-i eyyâm:3)

Medine-i Münevvere'de mübâya'a olunan erz:

54 kıyye.	:	648.- krş.
Medine-i " " " revgan-ı	:	
sâde 171 kıyye	:	722,5 "
Medine-i Münevvere'de mübâya'a olunan şa'r: 27 irbeb	:	4.454.- "
Medine-i " " " saman bahâ:	:	144.- "
Medine-i Münevvere'de müddet-i merkûmede vâki olunan masarifât-ı müteferrika ba-yed-i vekilharc bâ-defter	:	985,5 "

33. Beheri üçer yüzellişer kuruşdan.

34. Mahaffe: Deve, katır gibi hayvanların sırtına konulan ve içine iki kişi oturabilen vâsıtâ F. Develioğlu. *Lugat*, s. 673.

35. Ber-mu'tâd virülmüş olan RUB'İYYE'lerin fiyatları işbu yekûne dâhil olmamıştır.

Medine-i Münevvere'den hîn-i avdetde Haydar Kal' ası'nda mübâya'a olunan şa'r	: 1.000.- "
Ma'ân'da mübâya'a olunan şa'r-bahâ	: 1.400.- "
Aynâzârîka'da (Ayn-ı Zerka'da) mübâya'a olunan şa'r-bahâ	: 664.- "
Müzeyrib'e mübâya'a olunan şa'r-bahâ	: 460.- "
Medine-i Münevvere'den Şâm-ı Şerîf'e gelince dört merhalede mübâya'a olunan şairden başka erzâk-ı mütenevvi'a-ı sâ'ire, Mekke-i Mükerrreme'den ve Medine-i Münevvereden bi'l-mübâya'a beytûted olunan merhalelerde sarf olunan ise de nân ü sepevât ve sâir erzak-ı mütenevvi'a ve perakende masarifat bâ-yed-i vekîlharc bâ-defter-i müfredât	: 1.835.-krş.10 para
Şam-ı Şerîf'den Mekke-i Mükerrreme'ye ve Mekke-i Mükerrreme'den Şâm-ı Şerîf'e gelince Şam yolu kasabbasından mübâya'a olunan lahm-ı ganem: 469 kıyye	: 1.641.5 "
YEKÛN : 13.950.- krş. 10 para	

- Der-merhale-i ŞÂM-I ŞERİF: (İkâmet, i eyyâm:17)

Müddet-i merkûmede mübaya'a olunan nân-bahâ	: 580,5 krş.
Lahm: 202 kıyye	: 456.-"10 para
Hatâb-bahâ	: 212.- "
Erz: 207 kıyye	: 621.- "
Şeker: 25,5 kıyye	: 189.-"10 para
Yol için mübâya'a olunan beksimâd: 80 kıyye	: 280.- krş.
Şam-ı Şerîf'de sarf ve yol için mübâya'a olunan revgan-ı sâde: 75 kıyye	: 622,5 "
Şam-ı Şerîf'de sarf ve yol için mübâya'a olunan kahve: 45,5 kıyye	: 500.- "
Şam-ı Şerîf'de sarf olunan şa'r: 130 kile	: 2.145.- "
Saman-bahâ	: 14.- "
Çayır-bahâ	: 1.380.- "
Sepzevât ve masârifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekîl harc bâ-defter	: 898.- " 5 para

Şam-ı Şerif'den Mekke-i Mükerrreme'ye ve Mekke-i Mükerrreme'den Şam-ı Şerif'e gelinceye değin istikrâ olunan su develeri ücretleri	:	9.695.- krş.
Şam-ı Şerif'den Der-i Saâdet'e avdet için akkâmbaşından istikrâ olunan yol hayvânatı ücretleri: beheri: 390 krş.	:	13.650.- "
Akkamân, rü'esâ harcırahları: 32 nefer	:	4.190.- "
Akkamânbaşıya hil'at	:	1.500.- "
Mehterbaşıya hil'at	:	1.295.- "
Tahterevancı başıya hil'at	:	1.295.- "
Diğer taht revâncıbaşıya hil'at	:	1.295.- "
Hazineci başıya hil'at	:	1.295.- "
Obacı başıya hil'at	:	1.140.- "
Meş'aleci başıya hil'at	:	1.140.- "
Saka başıya hil'at	:	1.140.- "
Katırcı Şeyhine hil'at	:	1.140.- "
Üryân Şeyh Sâlih'a hil'at	:	1.140.- "
Müddet-i merkûmede beytûtet olunan hâne ücreti	:	1.500.- "
YEKÛN :		39.445,5 krş.

- Der-merhale-i HAN-I KUSAYRA VE KUDEYFE:

Nân: 44 kıyye	:	64.- "
Lahm: 23 kıyye	:	57,5 "
Şa'r: 51 kile	:	204.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		154,5 "
YEKÛN :		480.- krş.

- Der-merhale-i NEBA (BENİK):

Şa'r: 54 kile	:	270.- "
Lahm: 10 kıyye	:	25.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		170.- "
YEKÛN :		465.- krş.

- Der-merhale-i İKİ KAPULU HAN:

Şa'r: 45 kile	:	360.- "
---------------	---	---------

Lahm: 12 kıyye	:	27,5 "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		220.- "
Mihmandâr Abdî Ağa'ya hil'at	:	1.295.- "
ve Ali Ağa'ya hil'at	:	1.295.- "
YEKÛN :		1.197,5 krş.

- Der-merhale-i HAMÛS: HUMUS (HIMS:)

Nân: 45 kıyye	:	81.- "
Lahm: 8,5 kıyye	:	25,5 "
Şa'r: 50 kile	:	225,5 "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		175.- "
YEKÛN :		507.- krş.

- Der-merhale-i HAMA: (Eyyâm:2)

Nân: 42+95=137 kıyye	:	203.- krş.
Lahm: 10,5+10,5=21 kıyye	:	51,5 "
Erz: 60 kıyye	:	170.- "
Revgan-ı Sâde: 20 kıyye	:	175.- "
Şa'r: 140 kile	:	455.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		196.- "
Hama tüfenkci başısına hil'at	:	1.295.- "
Şam'dan mahall-i mezkûrea değin gelen mihmân-dara hil'at	:	1.500.- "
YEKÛN :		2.045,5krş.

- Der-merhale-i ŞU'UR:

Nân: 27 kıyye	:	55.- krş.
Lahm: 12 kıyye	:	24.- "
Şa'r: 56 kile	:	260.- "
Masârifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		116.- "
YEKÛN :		455.- krş.

- Der-merhale-i HACI PAŞA:

Nân: 50 kıyye	:	60.- krş.
---------------	---	-----------

Lahm: 10,5 kıyye	:	23,5 "
Şa'r: 51 kile	:	153.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		89.- "
<i>YEKÛN :</i>		325.- krş.

- *Der-merhale-i ANTAKYA:(Eyyâm:2)*

Nân: 135 kıyye	:	135.- krş.
Lahm: 17 kıyye	:	43.- "
Erz: 50 kıyye	:	150.- "
Şa'r: 28 Erbeb	:	350.- "
Revgan-ı Sâde: 20 kıyye	:	160.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		402.- "
<i>YEKÛN :</i>		1.240.- krş.

- *Der-merhale-i HAN KARAMUT:*

Masârifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		40.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		40.- krş.

- *Der-merhale-i İSKENDERÛN:*

Nân: 60 kıyye	:	94,5 krş.
Lahm: 12,5 kıyye	:	37,5 "
Şa'r: 83 kile	:	186.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		77.- "
<i>YEKÛN :</i>		395.- krş.

- *Der-merhale-i PAYAS:*

Erz: 10 kıyye	:	33.- krş.
Lahm: 13 kıyye	:	28,5 "
Şa'r: 80 kile	:	240.- "
Masarifat-ı Müteferrika bâ-yed-i vekilharc bâ-defter :		58,5 "
<i>YEKÛN :</i>		360.- krş.

- *Der-merhale-i KURTKULAĞI:*

Nân: 60 kıyye	:	90.- krş.
---------------	---	-----------

Lahm: 12 kıyye	:	24.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharç bâ-defter :		20.- "
<i>YEKÛN :</i>		134.- krş.

- Der- merhale-i MİSİS:

Nân: 20 kıyye	:	41.- krş.
Ganem: 1aded	:	44.- "
Şa'r: 50 kile	:	100.- "
Revgan-ı Sâde: 4 kıyye	:	22.- "
Masarifat-ı Müteferrikâ bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter :		101.- "
<i>YEKÛN :</i>		308.- krş.

- Der- merhale-i ADANA: (Eyyâm:2)

Nân: 200 kıyye	:	200.- krş.
Erz: 80 kıyye	:	280.- "
Şa'r: 4 kile	:	200.- "
Revgan-ı sâde: 19,5 kıyye	:	107,5 "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter :		178.- "
<i>YEKÛN :</i>		965,5krş.

- Der- merhale-i RAMAZANOĞLU YAYLASI:

Ber-mûcib-i defter masârifât-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh :		290.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		290.- krş.

- Der- merhale-i TAHTA KÖPRÜ:

Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter :		175.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		175.- krş.

- Der- merhale-i ULUŞKIŞLA:

Nân: 25 kıyye	:	37,5 krş.
---------------	---	-----------

Lahm: 20 kıyye	:	40.- "
Şa'r: 20 kile	:	200.- "
Masarifat-ı müteferrikâ bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	71,5 "
<i>YEKÛN :</i>		349.- krş.

- *Der-merhale-i EREĞLİ: (Eyyâm: 2)*

Nân: 170 kıyye	:	136.- krş.
Erz: 40 kıyye	:	120.- "
Revgan-ı sâde: 24,5 kıyye	:	96.- "
Kuzu: 2 aded	:	48.- "
Şa'r: 52 kile	:	338,5 "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	101,5 "
<i>YEKÛN :</i>		840.- krş.

- *Der-merhale-i İSMİL:*

Şa'r: 2 kile	:	100.- krş.
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	60.- "
<i>YEKÛN :</i>		160.- krş.

- *Der-merhale-i KONYA:*

- *Der-merhale-i HUSREV PAŞA HANI:*

Konya'dan hân-ı mezkûre gelince masârifat-ı icâbiyye, Konya vâlisi devletlû Hacı Ali Paşa Efendimiz tarafından ve Karahisar mütesellimi tarafından rü'yet olunarak ba'zı masârifât-ı müteferrika bâ-yed-i vekilharç

	:	750.- krş.
<i>YEKÛN :</i>		750.- krş.

- *Der-merhale-i SEYİDGAZİ:*

Nân: 41 kıyye	:	42.- krş.
Lahm: 25,5 kıyye	:	45.- "

Revgan-ı sâde: 7 kıyye	:	42.- "
Şa'r: 96 kile	:	99.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter:	:	62,5 krş.
<i>YEKÛN</i> :		291,5 krş.
<i>- De r-me rhale-i ESKİŞEHİR: (Eyyâm: 2)</i>		
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	123.- krş. ³⁶
<i>YEKÛN</i> :		123.- krş.
<i>- Der- merhale-i SÖĞÜD:</i>		
Nân: 60 kıyye	:	36.- krş.
Lahm: 28,5 kıyye	:	62.- "
Şa'r: 78 kile	:	195.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	203,5 "
<i>YEKÛN</i> :		496,5 krş.
<i>- Der -me rhale-i HÂN-I VEZİR:</i>		
Nân: 170 kıyye	:	42,5 krş.
Lahm: 12 kıyye	:	30.- "
Şa'r: 16 kile	:	128.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	120.- "
<i>YEKÛN</i> :		341.- krş.
<i>- De r-me rhale-i LEFKE:</i>		
Nân: 30 kıyye	:	20.- " 10 para
Lahm: 21,5 kıyye	:	53,5 "
Şa'r: 16 kile	:	128.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	152,5 "
<i>YEKÛN</i> :		344.- krş. 10 para

36. Kûsûr-ı masarifât mütesellim tarafından rü'yet olunmuştur.

- Der- merhale-i AKHİSAR:

Nân: 60 kıyye	:	40.- krş.
Lahm: 20 kıyye	:	50.- "
Şa'r: 16 kile	:	128.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	116,5 "
<i>YEKÛN:</i>		334,5 krş.

- Der- merhale-i SABANCA:

Nân: 50 kıyye	:	37,5 krş.
Lahm: 17 kıyye	:	38,5 "
Şa'r: 16 kile ³⁷	:	128.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	150.- "
<i>YEKÛN:</i>		349.- krş.

- Der- merhale-i İZNIKÎD: (Eyyâm: 2)

Nân bahâ	:	73 krş.30 para
Lahm: 28 kıyye	:	61,5 "
Şa'r: 32 kile	:	228.- "
Saman: 340 kıyye	:	128.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	347,5 "
<i>YEKÛN:</i>		901.- krş.30 para

- Der- merhale-i GEGBOZA (GEBZE):

Nân: 200 kıyye	:	40.- krş.
Lahm: 16 kıyye	:	40.- "
Şa'r: 16 kile	:	138.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	151.- "
<i>YEKÛN:</i>		369.- krş.

37. Şa'rın miktarı verilmemiştir. Ancak karine ile, diğer yerlerdeki miktar ve tutarlardan yararlanarak 16 sayısı tarafımızdan tesbit edilmiştir.

- Der- merhale-i KARTAL:

Nân: 40 kıyye	:	30.- krş.
Lahm: 19,5 kıyye	:	49,5 "
Şa'r: 17kile	:	110,5 "
Saman: 200 kıyye	:	45.- "
Kuzu: 1 aded	:	24.- "
Masarifat-ı müteferrika bâ-yed-i mûmâ-ileyh bâ-defter	:	138.- "
		YEKÛN : 396.- krş.

Esnâ-yı râhda bâzı bahşîşât ve zuhûratı suresiyle yazmış iken zeyl-i defterine başkaca gösterdiğinden tenzilî iktizâ ideceği.

Üsküdar'dan bi-inhayeti'ilahi te'âlâ Mekke-i Mükerrreme'ye ve mahall-i mübârekeden bi'l-avdet Der-i Sa'adet'e gelinceye değin merhale ve merhale gönderilen konakcının posta ve bar-girleri ücretleri ve Şam'dan Der-i Saadet'e gelince ekser tevâbi'at-ı çâkerlerinin bar-girlerinin ücretleri ve esnâ-yı râhda hayme ta'mîrâtları ve yüksemerleri ta'mîr ve müceddeden mübâya'aları ve tahtrevanların ta'mir ve müceddeden eski kolanları ve tevâbi'atlar eğerleri ta'mirleri ve bi'l-icâb müceddeden mübaya'aları ve kolan-ı kuşakdan ve sâir levâzimât-ı râhiyye ber-mûcib-i defter-i müfredât sarf olunan mebalîğ : 15.229.- krş.

Surre-i hümâyün emaneti uhde-i âcizâneme ihâle buyurulduğu andan Der-i Sa'adet'de ve Mekke-i Mükerrreme'ye gidüb bi'l-avde Der-i Saâdet'e vusûl-ı çakerime değin reh-i rastda vulât ve müteselimîn ve voyvodağân ve ağayânân dâireleri ve beytütet olunan firâd-ı merâhil ihtiyarı ve derbendân bekcileri ve mîhmândârân âdemleri bahsîşâtı ve Arab ve Urbân şeyhleri ve bazı meşâyih ve haremeyh-i muhteremeyn ahâlisi ve mu'tâd gayr-i mu'tâdları ve et-bâ'ü müşafirîn harçlıklarıçün ve akkâmân bahsîşâtıçün sâye-i hazret-i şâhânede yet-i bendegânemle virilen mebalîğün yekûnu : 125.000.- "

YEKUN:	880.718,5 Kuruş
	85.000.- Mevcûd eşyâ ve hayvânât kıymeti tenzil
	<hr/>
	795.718,5

Derûn-ı defterde terkîm olunduğı vechle kilâr-ı Şam'dan bermu'tâd virile-gelen ma'lûmü'l-aded su tulumları ve beksimâd ve şa'irden başka masârifât-ı bendegânemun yekûnı 8 yük 80.718,5 guruşa bâlîğ olub, derûn-ı defterde 75.000 guruşluk gösterilen eşyâ ve hayvânât-ı mevcûddan ez-gayr-i telefât el-hâletu hâzihi mevcûd olanlardan ma'ada hediye olarak sâye-i hazret-i şâhânede: Konya müşiri Devletlü Hacı Ali Paşa hazretleri virmüş aldığı 3 re's ester ve 'avdetde 2 re's esb ile Karahisar mütesellimi, mürûr u ubûr-ı âci-zîye i'tâ eylediğı 3 re's esb ve bargir;

ve Niğde mütesellimi virdiğı 1 re's esb:

ve Karahisar vücûhundan Hacı Hasan Ağâ virdiğı 1 re's bargir;

ve Ma'den baş ummâlî virdiğı mercanlı tüfenk;

ve Ilgun müftisi virdiğı 1 re's tay;

ve Eskişehir mütesellimi virdiğı 1 re's esb ile Şimdi mevcûd esb, ester ve eşyanun ve mubâyâ'a olunan eşyâ ve hayvânâtdan kezâlik bakıyyeleri bahâları 85.000 guruş tahmin olunmağla yekûn-ı mezkûrdan meblag-ı mezbûr fûrû-nihâde olundukda, bâkî masarifâtun yekûnu 7 yük 95.718,5 guruş kalmış ve bu sene masârifâtı, sene-i mâzîyeye kıyas olmayub ötelere zehâ'irün fiyatı gâlî bulunmuş ve mu'tâd-gayr-i mu'tâd bahşîşat dahî bi'l-îcâb ziyâdece virülmüş ve hediyecek boğcalar ve hil'atler de a'lâca tanzim olunmuş olmağın, masârifât-ı ma'lûme ziyâdece görünmüş idüğü izâhen ifâdeye bâdi olmuşdur.

Ma'lûm-ı âlî buyurulduğı üzre geçende Surre-i Hümâyûn emanetinin tevcihi istidâtına dâir Mabeyn-i Hümâyûn-ı şâhânî'ye yazılan tezkire-i sâmiye-i meâlînin bir fıkrasında surre-i hümâyûn eminlerine öteden berü i'ta olunmakda olan harcırah geçen sene bin kise akçeye iblâğ olunmuş ise de Halil Kâmili Ağâ bendelerinin ifadesine nazaran harcırah-ı mezkûrun vefâ etmiyerek ağa'yı muma ileyhin masârfı biraz fazlalı vuku' bulmuş ve keyfiyeti bilinmek üzere kendüsünden bir kıt'a defteri taleb olunmuş olduğundan bahisle takdiminde mikdârı anlaşılaraq icâb eder ise harcırah-ı mezkûrun sâye-i ihsân vâye-i cenab-ı mülukânede biraz daha kâbardılması hususu istizân olunmuş ve hâmiş-i tezkere-i mezkûreye muharrer cevab-ı âlide dahi bu bâbda ihsân-ı şâhane deriğ buyurulmayacağı beyanı ile surre-i hümâyûn eminlerinin avdetlerinde bermu'tâd hâkî pâ-yı meâlî ihtivâ-yı hazret-i şahaneye ve mahâl-i sairere takdim ve i'ta eyledikleri hediyeleri lütfen ve keremen geçen sene avi ve ihsân buyurulmuş işâr kılınmış ve mümâileyh Halil Kâmili Ağâ bendeleri dahi masârifât-ı mezkûre defterini takdim eyle-

miş olduğundan takımıyla Dâr-ı şurâyı Bâb-ı Aliye gönderilmiş olmağla cümlesi yegân bâ'de-l kıra'e defter-i mezkezkûr me'aline nazaran ağa'yı mûmâ-ileyhin masarifat-ı vâkası yedi yük doksanbeşbin şu kadar kuruşa baliğ oluyor ise de geçen sene ihsân-ı şahane buyurulmuş olan beş yük guruş harcırah-ı mezkur bi't-tenzil fazlası üç yüke karib mebâliğ olub bunun dahi birazı zata mahsus denilürise de müfredat-ı deftere ve bazı erbâb-ı vuk'ûfun ifadesine göre defter-i mezkûrde muharrer olan hılatlıkların bahasında ve saire de biraz ziyadeliğ anlaşılmış ve beyandan müstagni olduğu üzere sâye-i şevketvâye-i Cenâb-ı mülükânede cemi'i memurin Devlet-ı aliyyeye müstevfi maaşlar ihsan-ı şahane buyurulduğuna binaen surre-i humâyûn umenâsının hin-i nasbinde Dersaadetde i'tâsı mutad olan bazı da'vine ve avaid misüllü şeylerin dahi fima-bâd tayy-ü ilgası lazım gelmiş ve bu sene-i mübarekede aldığırlanmamış olduğu misüllü defter-i mezkûrde muharrer bâzı âidat-ı kadîme denilen şeyler memurlarına muahharan müstevfi maaşlar tertib ve tahsisi cihetiyle lâgv olmuş ve mücevher-i çubuk ve zarf gibi şeyler dahi hediyeleşmek ise de bu makule hedâyâ dahi metrûk bulunmuş olduğundan defter-i mezkûrde gösterilen bu misüllü zâ'id masârif ve sâir tenzili icab eden şeyler bi'l-müzâkere defter-i mezkûrede sürhile işaret olunarak tenzili tensib olunan masarifat yetmişbeşbin dokuzyüz otuz iki defter-i mezkûrun zeylinde bahşiyat ve zuhurat olarak gösterilen yüz yirmi beş bin guruş ki cemân iki yük dokuz yüz şu kadar guruş râddesine reside olduğuna ve hediye-i Hicâziyye dahi fîmâ bâd afv ve ihsân-ı şahâne buyurulmuş idüğüne ve emin-i mûmâ-ileyhin defter-i mezkûr zirinde ziyâde sarf etmiş olduğuna işâr eylediğine nazaran geçen sene ihsân-ı şâhâne buyurulmuş olan bin kise akçe harcırah derece-i kifayedeki olacağı derkâr ve şimdiki halde pek de zam ve ilâvesi iktizâ etmiyeceği aşîkâr ise de bu senenin zammından sarf-ı nazar olunmuş veyahud Rabbimiz teâlâ hazretleri ömr-ü şevket-i cenâb-ı şâhane-yi müzdâd buyursun mücerred-i inâyet-i şâhane kabilinden olarak meselâ kırk iki bin guruş dahi 'itâ buyurulması hususu irâde-i mekkar-ı meâlî-i hazret-i şehin şahiye mânût-ı mevâdden idüğü kaldı ki iş bu sürre-i humâyûn emâneti hidmeti Devlet-i aliyye-i ebediyye ed-devamın mu'tenâ ve şeref ve iftiharî zâhir ve huyeyda olan bir mem'muriyet-i celilesi olub bu hususa dahi sâye-işevket vâye-i cenab-ı şehin şâhide bir hüsn-ı suret ve nizâm verilmek yani gerek harcırahın müstefir olarak tanzimi ve gerek memur ve tayin buyurılacak ümenânın bendegân saltanat-ı seniyyeden kesb-i haysiyet ve i'tibâr eylemiş olanlara tahsisi ve murûr-i ezman ile nizâmından çıkmış olan saka-baş ve müjdeci ve memurîn-i sairesi yoluna konulması lâzimedden

ise de bu sene-i mübarekede vakt geçmiş olduğuna binâen muvâfık irade-i seniyye-i şahane buyurulduğu halde bi-mennihi teâlâ sene-i âyinesi verilerek nizâm vechile icrâ buyurulmak üzere husus-ı mezkurun rical-i saltanat-ı seriyyeden surre-i hümayün emniyeti etmiş ve tahsil-i vukûf eylemiş zevat ile bundan böyle bi'l-müzâkere ilâ maşâllah-ı teâlâ müesses ve müstekarr olacak vechile bir taht-ı nizâm ve râbitaya tevsikî sureti dahi mütebâdir ezhân-ı acz-i beyân-ı kemterünemiz olduğu ve zikr olunan tezkire ve defter irsâl kılındığı muhât-ı ilm-i âlîleri buyurulduk da olbabda ve her halde emr-ü ferman hazret-i men-lehü-emrindir.

Bende	Bende	Bende	Bende
es-Seyyid Ahmed Allah Akîf	Reis- Umur-ı Vakf Muhammed Nâsır	Muhammed Abdullah	Râîf
Bende	Bende	Bende	Bende
es-Seyyid Muhammed Sâlih	Arif	Muhammed Râîf	'Amele tâki Muvaffak ola

Kara yolu ile Surre gönderilmesi faslını kapamadan evvel, yollar boyunca seyahat edenlerin ihtiyaçlarını ve emniyetlerini temin gayesiyle kurulan kervansaray, han ve kalelere ve kısaca değinmek istiyoruz. "Hac yolunun emniyet ve intizamını temin için yapılmış olan hanlar vardı ki, XVI. yüzyıldan başlayarak menzillerde yolcuların her türlü ihtiyacına cevap verecek şekilde bir şehir minyatürü mahiyetindeki bu yapılar, genellikle hükümdar veya devlet adamları tarafından yaptırılır ve kendilerine bırakılan vakıf gelirleri ile idare edilirdi. Hac yolunda bu müesseseleri daha önce Memlûklerin benzer yapıları ile karşılaştırmak mümkün değildir. Özellikle hac yolunda bu hanların benzerleri İmparatorluğun ana yolları üzerinde sürekli görülebilirdi"³⁸. "Hac yolu üzerindeki Osmanlı kervansaraylarından olan Şam yöresinde Yemen Fatihî Koca Sinan Paşa'nın yaptırmış olduğu- J. Sauvaget'nin eski yazıdaki imlasına bakarak ktâfê şeklinde kaydettiği- Kadife Hanı, Osmanlıların şehirler arası yollarda kervansaray yapımında sadece mimari açıdan değil, yöne-

38. Fuad Köprülü, "Berîd" Mad., İ.A. c. II, s. 546.

tim düzeni, sosyal hizmet, imâr hareketi açısından da nasıl bir zirveye ulaştıklarının örneğini ortaya koyan bir eserdir³⁹.

İstanbul'dan ve Anadolu'nun muhtelif yerlerinden gelen hac ve kervan yolları Haleb'de birleşiyordu. Şam'da toplanan hacı kervanları hac mevsimine mahsus olmak üzere muvakkat bir teşkilât tarafından sevk ve idare ediliyordu. 'Emirü'l-Hac, sonları Surre Emini). Haleb, Hama, Humus"dan Şam'a varan bu hac yolu üzerinde müteaddit kaleler ve müstahkem mevkiiler vardı. Bu kalelerden bazıları hac yolu ile ilgili olmadığı için yıktırılmıştı. Bu gibi yerler sonradan hacı kabilelerini vurmak isteyen Arap aşiretlerinin sığınağı olmuştu. XVI. yüzyılda Osmanlılar zamanla harab olmuş olan bu binaları tamir ettiler. XVI. yüzyıldan itibaren su meselesinden dolayı yukarıda zikredilen yolu takib eden hacı kabileleri, Şam'dan sonra Müzeyrib, Mafrak kalesi, Zerka kalesi ve Maan'a uğramakta idi. (Zernka ile Maan arasında Belka, Katran, Azîr, Anaze isimli dört kale vardı.). Maan'dan sonra Araba'ya gelen hac yolu oradan aşağıya inerdi. (Hicaz'da Tebuk, Haydar, Birke-i Muazzam hac yolu güzergâhında sıralanmış olan yerlerdendi"⁴⁰.

Suûdiler ile İngiliz-Hindistan hükümeti arasında 26 Aralık 1916'da yapılan bir anlaşma gereği, artık İbnü's-Suûd'un hac yolunu açık tutmayı ve hacıları korumayı taahhüd ettiğini belirtmiştik. Böylece sağlanan güvenlik sonunda düzgün yollar yapılmış, motorlu araçlar devenin yerini almış, telefon ve telgraf istasyonları kurulmuştur. Hacıların güvenliği için önlemler alınmış, hacılara evlerini kirâya verecek ve oralara rehberlik edecek kişiler (delil, mutavvif) tayin edilmiştir. Bakî' Mezarlığı'nın ziyaretine ve Ca'ferî mezhebinden olanların hacca gelmelerine müsaade edilmiştir.

39. Mustafa Cezar, "Türk Tarihinde Kervansaraylar", VIII, *Türk Tarih Kongresi*, Ank., 11-15 Ekim 1976 Kongreye Sunulan Bildirimler, c. II, TTK. Basmv., Ankara 1981, s. 937.

40. Cengiz Orhonlu, *O.İ. Derhend Teşkilâtı*, s. 24.